



ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΜΣ ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ,
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: *«Οι επιδράσεις των Δημιουργικών και Πολιτιστικών Βιομηχανιών στις μικρές και μεσαίου μεγέθους περιφέρειες»*



ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΔΗΜΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ, Α.Μ: 0817Μ041

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΥΔΙΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΑΘΗΝΑ, 2019

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ	5
1.1 Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ.....	8
1.1.1 Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.....	8
1.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ	9
1.3 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	10
1.4 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο :ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ.....	14
2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	14
2.2 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ.....	17
2.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	20
2.4 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	21
2.5 ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ	22
2.6 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ	23
2.7 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ.....	24
2.8 Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΠΟΛΗ.....	25
2.9 ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΜΙΑΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΠΟΛΗΣ	26
2.10 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	27
2.11 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ	29
2.12 ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : ΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	33
3.1 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	33
3.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ»	34
3.3 ΕΥΡΩΠΗ 2020	35
3.4 ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΕΥΡΩΠΗ 2020»	36
3.5 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ	37
3.6 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο :ΜΕΤΡΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ.....	39
4.1 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ– ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ	39
4.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΣΟΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ.....	40
4.3 ΠΟΣΟΣΤΑ-ΛΟΓΟΙ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ	41
4.4 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ: ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ	42

4.5 ΜΕΤΡΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ	44
4.6 ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ ΤΩΝ ΑΚΡΩΝ ΤΙΜΩΝ.....	44
4.7 ΜΕΤΡΑ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ	45
4.8 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ	46
4.9 ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΟ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	48
4.10 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο : ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ-ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	50
5.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	50
5.2 ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ.....	50
5.2.1 ΔΕΔΟΜΕΝΑ.....	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ^ο :ΑΝΑΛΥΣΗ.....	53
6.1 ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	53
6.1.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΙΝΑΚΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	54
6.1.2 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΡΥΘΜΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	63
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	69
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	72

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει η άποψη ότι η Δημιουργική Οικονομία διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην οικονομική δραστηριότητα και ανάπτυξη, στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και συνεπώς στην κοινωνική ευημερία. Αν θα μπορούσαμε να προσδιορίσουμε τους κλάδους που δημιουργούν και χαρακτηρίζουν την Δημιουργική Οικονομία είναι αδιαμφισβήτητο ότι οι Δημιουργικές και Πολιτιστικές Βιομηχανίες είναι εκείνες που φαίνεται να διαδραματίζουν ιδιαίτερα σημαντικό λόγο και ρόλο στη διαμόρφωση του ορισμού αυτού. Και αυτό γιατί αποτελούν ολοένα και περισσότερο αντικείμενο μελέτης, γεγονός που αναδεικνύει τις ποικίλες επιδράσεις και επιρροές τους στην κοινωνία.

Τα τελευταία χρόνια, διαφαίνεται ότι η κρίση έχει επηρεάσει σε αρκετά μεγάλο και κρίσιμο βαθμό σχεδόν όλες τις ευρωπαϊκές περιφέρειες, δημιουργώντας με αυτό τον τρόπο τις λεγόμενες περιφερειακές ανισότητες. Η μέτρηση των περιφερειακών ανισοτήτων στην συγκεκριμένη διπλωματική εργασία γίνεται με τη χρήση του συντελεστή συμμετοχής LQ ο οποίος είναι χρήσιμος καθώς από τα αποτελέσματα του αποτυπώνεται μια αντιπροσωπευτική εικόνα και χρήσιμα συμπεράσματα για τις ευρωπαϊκές περιφέρειες. Ακόμη, χρησιμοποιήθηκε η ποσοστιαία μεταβολή και ο αριθμητικός μέσος.

Σκοπός της διπλωματικής εργασίας, μέσα από τη χρήση του συντελεστή LQ, η μέτρηση ανισοτήτων μέσα από ένα σύνολο κλάδων Δημιουργικής Οικονομίας σε επίπεδο ευρωπαϊκών περιφερειών.

Πιο αναλυτικά στο πρώτο κεφάλαιο περιγράφονται και αναλύονται βασικές έννοιες όπως αυτή της επιστήμης της γεωγραφίας και της οικονομικής γεωγραφίας, της δημιουργικότητας, ο ρόλος και η χρησιμότητά τους στη Δημιουργική Οικονομία και συγκεκριμένα στις Δημιουργικές και Πολιτιστικές Βιομηχανίες. Ακόμη, αναλύεται η έννοια της περιφερειακής ανάπτυξης και περιφερειακής πολιτικής όπου η πρώτη αφορά την ικανότητα μιας οικονομίας να παράγει έναν όγκο αγαθών και υπηρεσιών και η δεύτερη τη λήψη μέτρων για την βελτίωση της γεωγραφικής κατανομής των οικονομικών δραστηριοτήτων. Τέλος, γίνεται αναφορά στην πολιτιστική πολιτική και τον πολιτισμό χρησιμοποιώντας τις απόψεις διαφόρων επιστημόνων με κύριο σκοπό την αξιοποίηση πολιτιστικών πόρων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην έννοια της δημιουργικότητας και της σχέσης του ατόμου με την καινοτομία και την πρωτοτυπία. Ακολουθεί η ανάλυση των Δημιουργικών και Πολιτιστικών Βιομηχανιών και σχέση τους με τη Δημιουργική Οικονομία. Ακόμη, γίνεται αναφορά στα πολιτιστικά αγαθά, τη συμβολή, την αξία και το ρόλο τους στην πολιτιστική ζωή ενώ παράλληλα γίνεται εκτενής αναφορά και ανάλυση στην Δημιουργική Οικονομία και τη Δημιουργική

Πόλη. Στο ίδιο επίσης κεφάλαιο, παρουσιάζεται και το θεωρητικό υπόβαθρο των οικονομιών συγκέντρωσης.

Στο τρίτο κεφάλαιο, γίνεται μια ανάλυση η οποία αφορά τα Ευρωπαϊκά δεδομένα και κυρίως την άσκηση της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής. Παράλληλα, παρουσιάζονται και οι στόχοι του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» το οποίο αφορά την ενίσχυση των Δημιουργικών και Πολιτιστικών Βιομηχανιών στις Ευρωπαϊκές χώρες.

Στη συνέχεια, στο δεύτερο μέρος της διπλωματικής εργασίας προχωρούμε στην εφαρμογή των θεωρητικών προσεγγίσεων που προηγήθηκαν, μελετώντας τις επιδράσεις των Δημιουργικών και Πολιτιστικών Βιομηχανιών στις μικρές και μεσαίου μεγέθους ευρωπαϊκές περιφέρειες .

Συγκεκριμένα, ακολουθεί το τέταρτο κεφάλαιο το οποίο αποκτά ένα πιο πρακτικό και ποσοτικό ύφος καθώς τονίζεται η σημασία της περιφερειακής ποσοτικής ανάλυσης ενώ παράλληλα παρατίθενται οι κυριότεροι μέθοδοι και τα βασικότερα στατιστικά μέτρα και δείκτες με ιδιαίτερη έμφαση σε εκείνα που χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση των περιφερειακών ανισοτήτων.

Ακολουθεί το πέμπτο κεφάλαιο στο οποίο παρουσιάζεται η μεθοδολογία τα δεδομένα αλλά και τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο γίνεται η ανάλυση των αποτελεσμάτων, όπου παρατίθεται ο σχετικός χάρτης για τον οποίο χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα GIS (Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών) που ερμηνεύει και αναλύει τα αποτελέσματα σύμφωνα με τα δεδομένα και τα στοιχεία που χρησιμοποιήσαμε και

Τέλος, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα τα οποία προέκυψαν από την μελέτη που έγινε και γίνεται μια προσπάθεια να δοθούν ουσιαστικές απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Δημιουργική Οικονομία από τη φύση της δημιουργεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Συμβάλλει στην οικονομική δραστηριότητα και ανάπτυξη, στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και συνεπώς στην κοινωνική ευημερία. Πολύ περισσότερο, οι Δημιουργικές και Πολιτιστικές Βιομηχανίες είναι εκείνες που φαίνεται να διαδραματίζουν ιδιαίτερα σημαντικό λόγο και ρόλο στη διαμόρφωση του ορισμού αυτού. Και αυτό γιατί αποτελούν ολόένα και περισσότερο αντικείμενο μελέτης, γεγονός που αναδεικνύει τις ποικίλες επιδράσεις και επιρροές τους στην κοινωνία. Αποτελούν τις κινητήριες δυνάμεις των οικονομιών των ευρωπαϊκών περιφερειών με κύριο εργαλείο τους τον ίδιο τον άνθρωπο, τη δημιουργικότητα και το καινοτόμο που τον χαρακτηρίζει. Τα τελευταία χρόνια ωστόσο, διαφαίνεται ότι η κρίση έχει επηρεάσει σε αρκετά μεγάλο και κρίσιμο βαθμό σχεδόν όλες τις ευρωπαϊκές περιφέρειες, δημιουργώντας με αυτό τον τρόπο τις λεγόμενες περιφερειακές ανισότητες. Η μέτρηση των περιφερειακών ανισοτήτων στην συγκεκριμένη διπλωματική εργασία είναι χρήσιμη καθώς από τα αποτελέσματα τους αποτυπώνεται μια αντιπροσωπευτική εικόνα και εξάγονται χρήσιμα συμπεράσματα για τις ευρωπαϊκές περιφέρειες όπως, ο προσδιορισμός των παραγόντων που επηρέασαν συγκεκριμένες ευρωπαϊκές περιφέρειες ως προς τον χαρακτηρισμό τους σε αναπτυσσόμενες-ανεπτυγμένες-προβληματικές-φθίνουσες καθώς επίσης και ο προσδιορισμός του ρόλου των μικρών, μεσαίων και μεγάλων περιφερειών της Ευρώπης σύμφωνα με το αναπτυξιακό τους κριτήριο.

ABSTRACT

The Creative Economy is an interesting, scientific field by nature. It contributes to economic activity and growth, to the creation of new jobs and therefore to social well-being. What is more, the Creative and Cultural Industries are the ones that seem to play a significant role for the creative economy. As a result, they are a state of study which highlights their diverse effects and influences on society. They are the driving forces of the economies of the European regions with their main tool being the man himself, the creativity and innovation that characterizes him. In recent years, however, the crisis had affected almost all European regions to a considerable extent, creating so-called regional inequalities. A representative picture and useful conclusions are drawn for the European regions. For example, the determination of the factors that influenced specific European regions as before their characterization, in developing-developed-problematic-declining and finally the determination of the role of the small, medium and large regions of Europe according to their development criterion.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

1.1. Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Είναι γεγονός ότι οι οικονομικές δραστηριότητες στο χώρο, εξακολουθούν να αποτελούν ένα ενδιαφέρον ζήτημα στην επιστημονική κοινότητα. Προκειμένου να ερμηνευθούν ωστόσο, υιοθετούνται διάφοροι τρόποι μελέτης, προσέγγισης και ερμηνείας οι οποίοι χρησιμοποιούνται από ένα ευρύ φάσμα επιστημών. Μέσα στο ευρύ αυτό φάσμα, καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση του χώρου διαδραμάτισε η Γεωγραφία καθώς αποτελεί μια από τις ιστορικότερες επιστήμες που επηρέασε και απασχόλησε την ανθρώπινη σκέψη, καθώς διερευνά και ερμηνεύει τα αίτια και τις επιπτώσεις των χωρικών φαινομένων έχοντας πάντοτε μία πιο «εφαρμοσμένη» διάσταση, πάνω στην οποία στηρίζεται η βασική έρευνα και η επιστημονική εξέλιξη. Πιο συγκεκριμένα, η γεωγραφία μελετά την επιφάνεια της Γης (Φυσική Γεωγραφία), τη χωρική κατανομή των φαινομένων πάνω της και τις διαδικασίες που προκαλούν αυτές τις κατανομές (ανθρώπινη Γεωγραφία). Έτσι έχει στενή σχέση τόσο με τις κοινωνικές επιστήμες όσο και με τις φυσικές επιστήμες (Λαμπριανίδης, 2012).

1.1.1 Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Η Οικονομική Γεωγραφία αποτελεί υποτομέα δύο μεγάλων επιστημονικών αντικειμένων, αυτών της οικονομίας και της γεωγραφίας. Αναπτύχθηκε περισσότερο χάρη στις προσπάθειες των γεωγράφων να περιγράψουν και να ερμηνεύσουν τις ιδιομορφίες των οικονομιών και των διαφόρων περιοχών και λιγότερο χάρη των οικονομολόγων προκειμένου να γενικεύσουν και να παράγουν θεωρία. Οι ερευνητές σε αυτό το πεδίο μελετούν την τοποθεσία, τη διανομή και την οργάνωση της οικονομικής δραστηριότητας σε όλο τον κόσμο. Ακόμα, η οικονομική γεωγραφία αποτελεί σημαντικό παράγοντα και εργαλείο έρευνας σε πολλές ανεπτυγμένες χώρες επειδή επιτρέπει στους ερευνητές να κατανοήσουν τη δομή της οικονομίας της περιοχής μελέτης και την οικονομική της σχέση με άλλες περιοχές σε όλο τον κόσμο. Κατά το παρελθόν, η επιστήμη της οικονομικής γεωγραφίας ήταν αυτή που «δανειζόταν» κυρίως από άλλες επιστήμες όπως οι θεωρίες Περιφερειακής Ανάπτυξης. Σήμερα τα δεδομένα έχουν αλλάξει και η Οικονομική Γεωγραφία είναι αυτή που «δανείζει» σε άλλες επιστήμες αποτελώντας η ίδια επιστημονικό εργαλείο. Ένας βασικός λόγος για την αλλαγή αυτή είναι η παγκοσμιοποίηση, που αποτελεί ένα οικονομικό και γεωγραφικό φαινόμενο όπου η έννοια της οικονομικής γεωγραφίας είναι ιδιαίτερα χρήσιμη. Έτσι λοιπόν, η σημερινή Οικονομική Γεωγραφία θα λέγαμε πως αναλύεται σε πέντε διαφορετικούς κλάδους ή θέματα σπουδών. Αυτά είναι η θεωρητική, περιφερειακή, ιστορική,

οικονομική γεωγραφία της συμπεριφοράς και τέλος η οικονομική γεωγραφία. Καθένας απ' αυτούς τους κλάδους είναι διαφορετικός από τους άλλους και αυτό συμβαίνει λόγω των διαφορετικών προσεγγίσεων της οικονομικής που οι γεωγράφοι χρησιμοποιούν για να μελετήσουν την παγκόσμια οικονομία.

Τον 21^ο αιώνα υπάρχουν δύο ρεύματα σε ότι αφορά την επιστήμη της Οικονομικής Γεωγραφίας τα οποία έρχονται σε σύγκρουση. Οι Amin και Thrift σύμφωνα με άρθρο τους που δημοσιεύτηκε το 2000 (Amin & Thrift, 2000) υποστηρίζουν πως «αποτελεί επιτακτική αναγκαιότητα η Οικονομική Γεωγραφία να συναντηθεί με άλλα ρεύματα σκέψης όπως την εξελικτική πολιτική οικονομία, την οικονομική κοινωνιολογία, τα οικονομικά του πολιτισμού κλπ». Από την άλλη, οι Martin & Sunley (2000), παρόλο που υποστηρίζουν ότι απαιτείται διεύρυνση των ενδιαφερόντων της αναφερθείσας επιστήμης, αμφισβητούν τις απόψεις των Amin και Thrift σημειώνοντας πως η σύγκλιση της οικονομικής γεωγραφίας με άλλα ρεύματα σκέψης, δε θα οδηγήσει σε ευρεία πλεονεκτήματα.

1.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

Μία από τις βασικότερες παραμέτρους για τη βελτίωση και την αύξηση της κοινωνικής ευημερίας, είναι η μεταβλητή του χώρου. Μέσα στα χρόνια, η έννοια του χώρου αντιμετώπισε μια σειρά από κρίσιμα ζητήματα με κυριότερο αυτό της παγκοσμιοποίησης η οποία ιδιαίτερα στις αρχές της δεκαετίας του 1970 επέφερε μια αυξανόμενη αλληλεξάρτηση ανάμεσα σε όλες τις περιοχές του πλανήτη, δημιουργώντας με αυτό τον τρόπο τέσσερα επίπεδα χωρικής συγκέντρωσης. Αυτά είναι:

1. Μεγάλα Διεθνή Κέντρα (Λονδίνο, Ν. Υόρκη, Τόκιο)
2. Διεθνή Κέντρα Ευρύτερης χωρικής ζώνης (Σιγκαπούρη, Φρανκφούρτη)
3. Περιφερειακά Κέντρα (Μιλάνο, Αθήνα, Θεσσαλονίκη)
4. Τοπικά Κέντρα (Ηράκλειο, Μπάρι, Βαρκελώνη, Μασσαλία, Πάτρα)

Επιπροσθέτως, σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε η ταυτόχρονη συγκέντρωση εξουσίας στα «μητροπολιτικά κέντρα» και η αποκέντρωση της δράσης στις περιφέρειες λόγω της εξέλιξης των μέσων συγκοινωνίας, επικοινωνίας και πληροφορικής, καθώς επίσης και η αντικοινωνική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων εξαιτίας της κακής ποσοτικής σχέσης πληθυσμού / χώρου.



Οι ανωτέρω παράγοντες δημιούργησαν την ανάγκη της μελέτης της διάστασης του χώρου με κύριο σκοπό την επίλυση των προβλημάτων της οικονομίας και κατ' επέκταση οδήγησε στη δημιουργία ενός νέου κλάδου, αυτόν της οικονομικής επιστήμης, της Οικονομικής του Χώρου ή Περιφερειακής Οικονομικής, η οποία μελετά την επίδραση της διάστασης του χώρου στις οικονομικές δραστηριότητες. Κατά τον Κόνσολα (1991), η μακροοικονομική διάσταση της οικονομικής του χώρου περιλαμβάνει την Περιφερειακή Ανάλυση και Ανάπτυξη καθώς και την Περιφερειακή Πολιτική.

1.3 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Αν θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε οικονομικά κριτήρια, ως ανάπτυξη θεωρείται η ικανότητα μιας οικονομίας να παράγει ένα διαρκώς αυξανόμενο όγκο αγαθών και υπηρεσιών. Με την ευρεία έννοια, η ανάπτυξη κατανοείται ως μια πολυδιάστατη διαδικασία, η οποία δεν ταυτίζεται με την επιδίωξη στενών χρηματικών και υλικών απολαβών αλλά ενσωματώνει ως συστατικά της στοιχεία την ανάπτυξη νέων, ανώτερων πολιτιστικών αντιλήψεων και αξιών. Εδώ θα πρέπει να τονιστεί ότι η απασχόληση, η οποία αποτελεί βασικό πυλώνα της ανάπτυξης, δεν πρέπει λογίζεται ως ενδιάμεσο στάδιο, δηλαδή ως μέσο το οποίο στοχεύει στην εξεύρεση εισοδήματος, αλλά αποτελεί από μόνη της στόχο, διότι είναι συνυφασμένη με την αξιοπρέπεια και τον αυτοσεβασμό του ανθρώπου. Στόχοι της οικονομικής ανάπτυξης είναι η εξασφάλιση ενός ικανοποιητικού επιπέδου διαβίωσης ή, αντίστοιχα, η εξάλειψη της μαζικής φτώχειας και του υποσιτισμού και η δημιουργία συνθηκών απασχόλησης για όλο το εργατικό δυναμικό της χώρας.

Έτσι λοιπόν η περιφερειακή ανάπτυξη αναφέρεται στην αναγκαιότητα σύγκλησης των διαφόρων περιοχών μιας χώρας προς τον εθνικό μέσο όρο ενός ή περισσότερων κριτηρίων τα οποία ή ορίζονται από τους φορείς άσκησης πολιτικής της χώρας (top down development) ή είναι το αποτέλεσμα διεργασιών και λαϊκών

απαιτήσεων που εκκινούν από την βάση (bottom up development) και υπαγορεύονται (πολλές φορές επιβάλλονται) προς τα άνω.

Από την άλλη πλευρά, όταν αναφερόμαστε στην έννοια της Περιφερειακής Πολιτικής, εννοούμε την προσπάθεια, δηλαδή τη λήψη μέτρων για την βελτίωση της γεωγραφικής κατανομής των οικονομικών δραστηριοτήτων, οποια θα οδηγήσει στην προσέγγιση του επιπέδου ζωής των κατοίκων διαφορετικών περιοχών σε μια χώρα ή σε μια ομάδα χωρών, λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερόμενα κριτήρια. Η άνιση αυτή κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων στον χώρο οφείλεται σε γεωγραφικούς ή γεωφυσικούς παράγοντες ή ακόμη στην λειτουργία της ελεύθερης οικονομίας της αγοράς.

Ρόλος της Περιφερειακής Πολιτικής είναι να ικανοποιήσει δύο αλληλοσχετιζόμενους (και πολλές φορές αλληλοσυγκρουόμενους) στόχους: την οικονομική ανάπτυξη και την βελτίωση της κοινωνικής διανομής (διανομής εισοδήματος και πλούτου). Όσον αφορά τους αντικειμενικούς σκοπούς της περιφερειακής πολιτικής, αυτοί μπορεί να διαφέρουν σε ζητήματα όπως: η μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων στην κατανομή του πραγματικού κατά κεφαλήν εισοδήματος.

Τέλος, όταν αναφερόμαστε στις περιφερειακές πολιτικές θα πρέπει να είναι σαφές ότι δεν εννοούμε μόνο αυτές που ρητά χαρακτηρίζονται ως τέτοιες αλλά και όλες εκείνες τις πολιτικές που έχουν διαφοροποιημένα αποτελέσματα στο χώρο. Οι ρητά χαρακτηριζόμενες ως περιφερειακές πολιτικές αφορούν: θεσμικά ζητήματα (όπως η νομοθεσία κινήτρων περιφερειακής ανάπτυξης) και τη φυσική υποδομή (όπως τα μεγάλα έργα).

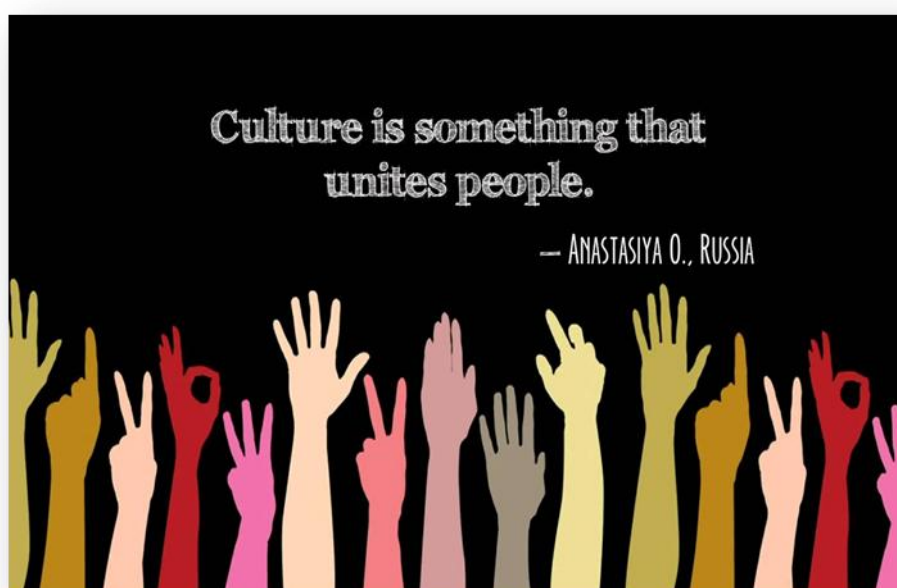
1.4 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Όταν αναφερόμαστε στην έννοια του πολιτισμού, θα πρέπει έχουμε στο μυαλό μας πως πρόκειται για έναν σχετικά νέο όρο που προέρχεται από μετάφραση του αγγλικού όρου «civilization», του γαλλικού «civilization», και του γερμανικού «zivilisation». Έτσι, εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς πως πρόκειται για μια έννοια πολυδιάστατη και προσαρμοσμένη μέσα στην ανθρώπινη ιστορία και τα έθνη. Κύριο χαρακτηριστικό του πολιτισμού είναι πως αναδεικνύει και χαρακτηρίζει μια εποχή και κυρίως την συμπεριφορά των ατόμων που την απαρτίζουν, την ευγένεια και την απελευθέρωση των ηθών, ως στοιχεία ατόμου που ζει σε πόλη ο οποίος χαρακτηρίζεται ως «πολιτισμένος». Έτσι λοιπόν, ξεκίνησε να επικρατεί η αριστοκρατική καταγωγή η οποία συνδέθηκε άμεσα με τον προοδευτικό πολιτισμό και μια πολιτισμένη και εκπολιτιστική Δύση. Ο Βρετανός εθνολόγος Tylor υποστηρίζει ότι «ο πολιτισμός αποτελεί έκφραση της ζωής του ανθρώπου και σύνθετο σύνολο που περιλαμβάνει τη γνώση, την πίστη, την τέχνη, το νόμο, τα ήθη και τα έθιμα και άλλες δεξιότητες που απέκτησε ο άνθρωπος ως μέλος μιας

κοινωνικής ομάδας». Δίνοντας αυτόν τον ορισμό, ο Tylor διαχώρισε την έννοια του πολιτισμού από αυτή της “κουλτούρας”.

Από κοινωνιολογικής πλευράς, ο πολιτισμός είναι σημείο αναφοράς της συλλογικής ταυτότητας και επιτελεί τρεις σημαντικές λειτουργίες για το κοινωνικό σύνολο, αυτές της αναγνώρισης, της ένταξης και της συμμετοχής. Πιο αναλυτικά, ο πολιτισμός μέσω της αναγνώρισης, προσφέρει τη δυνατότητα στα μέλη ενός κοινωνικού συνόλου να αναγνωρίζονται, μέσω της ένταξης αυτά να εντάσσονται στο κοινωνικό σύνολο, να αποκτούν την ατομική τους ταυτότητα και τέλος μέσω της συμμετοχής αυτά να συμμετέχουν στη ζωή.

Από την άλλη πλευρά, αν εξετάσουμε τον πολιτισμό ως πολιτιστικό σύνολο, χωρίζεται σε σύνολα και υποσύνολα. Ως σύνολα χαρακτηρίζονται ο ασιατικός, ο ευρωπαϊκός και ο αμερικανικός πολιτισμός, ενώ ως υποσύνολα μπορούμε να ορίσουμε τον ελληνικό, τον κέλτικο πολιτισμό. Η ανωτέρω διάκριση οφείλεται στον εθνοκεντρικό χαρακτήρα του πολιτισμού .



Η έννοια της πολιτιστικής πολιτικής τα τελευταία χρόνια αποκτά ολοένα και περισσότερο ενδιαφέρον. Ως ορισμό για την πολιτιστική πολιτική, θα μπορούσαμε να υιοθετήσουμε την άποψη του Girard σύμφωνα με την οποία «πολιτική είναι ένα σύστημα τελικών σκοπών, πρακτικών, στόχων και μέσων, που επιδιώκονται από μια ομάδα και εφαρμόζονται από μια αρχή». Και όπως είναι φυσικό, όπως κάθε πολιτική, έτσι και πολιτιστική πολιτική αποτελείται από συγκλίνουσες συλλογικές πράξεις που στοχεύουν στην επίτευξη ορισμένων σκοπών με τον προγραμματισμό της χρήσης ορισμένων πόρων».

Κατά την Unesco, η πολιτιστική πολιτική «είναι σύνολο κοινωνικών πρακτικών, συνειδητών και διακριβωμένων παρεμβάσεων ή μη παρεμβάσεων που έχουν στόχο την ικανοποίηση κάποιων πολιτιστικών αναγκών με την υπέρτατη δυνατή χρήση όλων των υλικών και ανθρώπινων πόρων, που μία συνοδευόμενη κοινωνία διαθέτει σε μια ορισμένη στιγμή». Σύμφωνα με αυτόν τον ορισμό, η έννοια της πολιτιστικής ανάπτυξης αποτελεί συνδυασμό του πολιτισμού με τη διαμόρφωση της προσωπικότητας και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη. Απλοποιώντας λίγο τον ανωτέρω ορισμό, θα μπορούσαμε να πούμε ότι «πολιτιστική πολιτική είναι ένα σύστημα σκοπών, μέσων και φορέων, που συνδυάζονται σε ένα πρόγραμμα για να επιτευχθεί η γνώση, η ενίσχυση και η διάδοση του πολιτιστικού φαινομένου μιας κοινότητας για μια δεδομένη χρονική περίοδο».

Το Συμβούλιο της Ευρώπης το 1997, σε έκθεσή του αναφέρει ότι «πολιτιστική πολιτική είναι το συνολικό πλαίσιο που περιλαμβάνει τα μέτρα που παίρνει το κράτος, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, για τον πολιτιστικό τομέα. Η πολιτική αυτή απαιτεί τον σαφή καθορισμό των σκοπών και των απαραίτητων μηχανισμών για το σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση της». Με την ανωτέρω αναφορά, καθίσταται σαφές ότι εργαλείο της πολιτιστικής πολιτικής και ανάπτυξης είναι ο πολιτισμός ο οποίος αφορά το κοινωνικό σύνολο και της πολιτικές ιδεολογίες.

Τέλος, η πολιτιστική πολιτική εστιάζει στην αξιοποίηση πολιτιστικών πόρων, σύνολο επιλογών και αποφάσεων, για την ανάπτυξη του πολιτισμού σε μια κοινωνία. Ως τέτοιοι θεωρούνται βιβλιοθήκες, μουσεία, πνευματικά και πολιτιστικά κέντρα, θέατρα, πολιτιστικές εκδηλώσεις κ.α. Αποσκοπεί, επίσης, στη διασφάλιση της πολιτιστικής κληρονομιάς, στην ενίσχυση της δημιουργικότητας και στην παραγωγή πολιτιστικών αγαθών (Λαζαρέτου, 2014).

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ

2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ



Η δημιουργικότητα τα τελευταία χρόνια μαγνητίζει ολοένα και περισσότερο το ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας κυρίως σε ζητήματα που αφορούν την τοπική και αστική ανάπτυξη. Όταν αναφερόμαστε στην έννοια της δημιουργικότητας, στο μυαλό μας έρχεται η έννοια του πρωτότυπου, του καινοτόμου. δημιουργικότητα σχετίζεται κυρίως με το άτομο και την προσωπική ιδέα και άποψη. Αν θα μπορούσαμε να δώσουμε έναν ορισμό για το πώς ορίζεται η δημιουργικότητα, θα λέγαμε ότι «η δημιουργικότητα περιλαμβάνει την παραγωγή νέων ιδεών ή τον συνδυασμό γνωστών δεδομένων σε κάτι καινούργιο, παρέχοντας αξία στο τελικό αποτέλεσμα».

Η έννοια της Δημιουργικής Βιομηχανίας (creative industries) συγκριτικά με αυτή των πολιτιστικών βιομηχανιών, εμφανίστηκε πολύ αργότερα και συγκεκριμένα τη δεκαετία του 1990. Η επινόηση της προήλθε από τη Βρετανική ορολογία κυρίως για λόγους εμπλουτισμού του περιεχομένου του όρου των “πολιτιστικών βιομηχανιών” με στόχο την ενσωμάτωση και νέων τομέων δραστηριοτήτων που διαμορφώνουν ένα νέο σύστημα παραγωγής συμβόλων, κειμένων και νοήματος. Όταν αναφερόμαστε στις «Δημιουργικές Βιομηχανίες» (creative industries) θα πρέπει να έχουμε στο μυαλό μας πως πρόκειται για μια ιδιαίτερα δυναμική και αναπτυσσόμενη συνιστώσα της οικονομίας τόσο των πόλεων όσο και των χωρών και τα τελευταία χρόνια βρίσκεται, στο επίκεντρο των διεθνών και των ευρωπαϊκών στρατηγικών ανάπτυξης. Σύμφωνα μάλιστα με το Υπουργείο Πολιτισμού, Μέσων και Αθλητισμού της Αγγλίας (DCMS), η Δημιουργική Βιομηχανία, αναφέρεται σε μια

παραγωγική διαδικασία έντασης, γνώσης και ταλέντου που έχει τις βάσεις της στην δημιουργικότητα κάθε ατόμου, τις ικανότητες και την κλίση του και παρουσιάζει σημαντική δυναμική για ανάπτυξη και δημιουργία θέσεων εργασίας μέσα από την παραγωγή και εκμετάλλευση πνευματικής εργασίας. Αρκετές περιοχές και πόλεις σε παγκόσμιο επίπεδο έχουν αξιοποιήσει το ανθρώπινο δημιουργικό τους κεφάλαιο επενδύοντας σε στρατηγικές και πολιτικές που προάγουν ισχυρές ταυτότητες στα διάφορα μεγάλα πεδία της δημιουργικής οικονομίας όπως στη μουσική, τον κινηματογράφο, τη λογοτεχνία, τις εφαρμοσμένες και καλές τέχνες.



Κατά τον Vernon, ως δημιουργικότητα ορίζεται η ικανότητα του ατόμου να παράγει νέες ή πρωτότυπες ιδέες, να έχει εννοήσεις, να μετασχηματίζει και να ανακαλύπτει, να κατασκευάζει αντικείμενα, τα οποία αναγνωρίζονται από τους ειδικούς ότι έχουν ξεχωριστή επιστημονική, αισθητική, κοινωνική ή τεχνολογική αξία. Βασικό κριτήριο αξιολόγησης ενός πονήματος ως «δημιουργικού» είναι η καινοτομία, αλλά απαιτείται, επίσης, να είναι χρήσιμο και αποδεκτό, ακόμη και αν η αξία του μεταβληθεί με την πάροδο του χρόνου. (Vernon, 1989).



Ο Thorsby αναφέρει ότι «όλες οι επιχειρήσεις που έχουν ως πυρήνα δραστηριότητας την “ικανότητα για δημιουργία” (creation), με την έννοια της διανοητικής και κοινωνικής διεργασίας για την παραγωγή νέων ιδεών, εννοιών, σχεδίων, διαδικασιών και clusters», είναι «δημιουργικές βιομηχανίες» (Thorsby, D. 2001).

Τέλος, ο Hartley ορίζει ότι «οι Δημιουργικές Βιομηχανίες αποτελούν τη θεωρητική και πρακτική σύγκλιση των δημιουργικών τεχνών (ατομικό ταλέντο) με τις πολιτιστικές βιομηχανίες (μαζική κλίμακα) στο πλαίσιο των τεχνολογιών και των νέων πολιτών- καταναλωτών. Συνεπώς, ο ανωτέρω ορισμός αποτελεί συνδυασμό της ατομικής και προσωπικής δημιουργικότητας με την οργάνωση των παραδοσιακών βιομηχανιών».

προσφέρουν εισροές υπηρεσιών που εστιάζουν στην ψυχαγωγία, στην εκπαίδευση και στην πληροφόρηση και σε προϊόντα όπως κοσμήματα, ρούχα, πίνακες ζωγραφικής, μέσω των οποίων οι καταναλωτές μπορούν να διαμορφώσουν διακριτές ατομικές ταυτότητες, να αυτοπροσδιορίζονται και να προσλαμβάνουν κοινωνική θέση (Scott, 1999). Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι Πολιτιστικές Βιομηχανίες είναι οι επιχειρήσεις που προσφέρουν στα έργα διάνοιας προστιθέμενη αξία οικονομικού χαρακτήρα και παράλληλα νέες αξίες στα άτομα και στις κοινωνίες σε επίπεδο ενημέρωσης, μόρφωσης και ψυχαγωγίας. Συνδυάζουν επίσης τις παραδοσιακές μορφές της πολιτιστικής βιομηχανίας όπως κινηματογράφος, εκδόσεις, μουσική καθώς και τις βιομηχανίες δημιουργικού τομέα (σχέδιο, μόδα), των τεχνών, της τεχνολογίας και του πολιτιστικού τουρισμού (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2008).

Μια σχολή σκέψης που επηρέασε σημαντικά τη βιβλιογραφία των Πολιτιστικών Βιομηχανιών ήταν αυτή της πολιτικής οικονομίας του πολιτισμού. Εκφραστής της υπήρξε ο Nicholas Garnham ο οποίος υποστήριζε ότι οι πολιτιστικές βιομηχανίες έχουν ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Πρώτον χαρακτηρίζονται από υψηλά κόστη παραγωγής και χαμηλά, ως μηδενικά, οριακά κόστη. Δεύτερον, ένα καλλιτεχνικό έργο χαρακτηρίζεται από «αβέβαιη ζήτηση» καθώς ο δημιουργός του δε γνωρίζει εκ των προτέρων αν το κοινό θα αγοράσει μαζικά ή όχι το δημιούργημα του και συνεπώς δε γνωρίζει την επιτυχία ή αποτυχία του. Έτσι λοιπόν καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι Πολιτιστικές Βιομηχανίες και κυρίως τα προϊόντα που παράγονται σε αυτές, έχουν ρίσκο και συνήθως μια επιτυχία είναι ικανή για να καλύψει τα κόστη των υπόλοιπων αποτυχιών.

Κατά την UNESCO, ως Πολιτιστικές Βιομηχανίες ορίζονται οι βιομηχανίες που παράγουν και διανέμουν πολιτιστικά αγαθά ή υπηρεσίες, και σχετίζονται με όλους τους τομείς που συνδυάζουν τη δημιουργία. Τα αγαθά αυτά σύμφωνα με τη χρήση ή τον σκοπό παραγωγής τους ενσωματώνουν ή διαβιβάζουν πολιτιστικές εκφράσεις, ανεξάρτητα από την εμπορική αξία που μπορεί να έχουν. Ως πολιτιστικά αγαθά, σύμφωνα με την ταξινόμηση της UNESCO θεωρούνται η πολιτιστική κληρονομιά, τα έντυπα και η λογοτεχνία, η μουσική και οι τέχνες του θεάματος, τα οπτικοακουστικά μέσα, οι κοινωνικοπολιτιστικές δραστηριότητες, τα αθλήματα και ο τουρισμός. Έτσι λοιπόν, μπορούμε να πούμε ότι η Πολιτιστική Βιομηχανία είναι αυτή που προάγει τον Πολιτισμό,

Κατά τους Mato και Miller Πολιτιστικές Βιομηχανίες χαρακτηρίζονται οι επιχειρήσεις οι οποίες παράγουν εμπορεύσιμα αγαθά υψηλού αισθητικού ή συμβολικού χαρακτήρα που η χρήση τους αποσκοπεί στον ερεθισμό των βιωματικών αντιδράσεων των καταναλωτών και των οποίων το τελικό προϊόν αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας και υπάγεται στη σχετική νομοθεσία.



Παρά το γεγονός ότι οι Adorno και Horkheimer χρησιμοποίησαν πρώτοι τον όρο Πολιτιστική Βιομηχανία στην κριτική τους για τη μαζικής παραγωγής τέχνη, ο Hesmondalgh (2002) ισχυρίζεται πως μια ομάδα κοινωνιολόγων, μεταξύ των οποίων και ο Bernard Miege (1979) υιοθέτησαν τον παραπάνω όρο χρησιμοποιώντας τον σε πληθυντικό βαθμό (Πολιτιστικές Βιομηχανίες) προκειμένου να υπογραμμίσουν και να αναδείξουν την πολυπλοκότητα του τομέα. Ο Miege από την άλλη πλευρά, υποστήριζε πως ο όρος Πολιτιστική Βιομηχανία είναι λάθος αφού η τηλεόραση, η μουσική, το θέατρο καθώς και οι εκδόσεις,, έχουν διαφορετικά οικονομικά χαρακτηριστικά και άρα δε μπορούμε να μιλάμε για μια ενιαία Πολιτιστική Βιομηχανία αλλά για διαφορετικές πολιτιστικές βιομηχανίες (Αυδίκος, 2014).

2.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ

Αν θέλαμε να προσδιορίσουμε την έννοια των πολιτιστικών αγαθών, θα μπορούσαμε να πούμε ότι τα πολιτιστικά αγαθά είναι «τα κινητά ή ακίνητα αγαθά που έχουν μεγάλη σημασία για την πολιτιστική ζωή και ως τέτοια νοούνται τα μνημεία τα χειρόγραφα βιβλία, οι παραδόσεις καθώς και τα συστήματα αξιών όπως τα ήθη και τα έθιμα. Πρόκειται συνεπώς για τα αγαθά που παράγει η ανθρώπινη δραστηριότητα» (Κόνσολα 1982). Αυτό όμως που τα διαφοροποιεί από τα υπόλοιπα αγαθά έγκειται στο ότι θεωρούνται από τους ανθρώπους ως σύμβολα κάποιου στοιχείου όπως έθνους, κοινότητας, παράδοσης, ιδέας, θρησκείας. Σύμφωνα μάλιστα με τον Klamer, ένα αγαθό έχει πολιτιστική αξία, όταν αποτελεί πηγή έμπνευσης ή σύμβολο διάκρισης. Σε γενικές γραμμές, τα πολιτιστικά αγαθά αναφέρονται στον πνευματικό πολιτισμό και συγκεκριμένα στους τομείς των τεχνών, των εκδηλώσεων, των επιστημών και του λαϊκού πολιτισμού.



Σύμφωνα με το Ν.1114/81, ως πολιτιστικά αγαθά θεωρούνται:

- ✓ Τα αγαθά, κινητά ή ακίνητα, τα οποία παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον για την πολιτιστική κληρονομιά των λαών, όπως τα μνημεία της αρχιτεκτονικής, της τέχνης ή της ιστορίας, εκκλησιαστικά ή κοσμικά, οι αρχαιολογικές τοποθεσίες, τα οικοδομικά σύνολα, τα οποία έτσι όπως είναι παρουσιάζουν ενδιαφέρον ιστορικό ή καλλιτεχνικό, τα έργα τέχνης, τα 21 χειρόγραφα, βιβλία και άλλα αντικείμενα καλλιτεχνικού, ιστορικού ή αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, όπως η επιστημονική συλλογή βιβλίων, αρχείων ή πιστών αντιγράφων αγαθών, τα οποία περιγράφονται παρακάτω.
- ✓ Τα οικοδομήματα των οποίων κύριος και πραγματικός σκοπός είναι η διαφύλαξη ή η έκθεση των κινητών πολιτιστικών αγαθών, όπως τα μουσεία, οι μεγάλες βιβλιοθήκες και οι χώροι φύλαξης αρχείων.
- ✓ Τα κέντρα που περιέχουν σημαντικότατο αριθμό πολιτιστικών αγαθών, τα οποία ονομάζονται «κέντρα που περιέχουν μνημεία». Στη Σύμβαση του

Παρισιού (N.1103/80) δίδεται ένας άλλος ορισμός των πολιτιστικών αγαθών σχετικά με την παρεμπόδιση της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβίβασης της κυριότητάς τους. Σύμφωνα με το περιεχόμενο της Σύμβασης, ως πολιτιστικά αγαθά θεωρούνται εκείνα, τα οποία, θρησκευτικά ή κοσμικά, καθορίζονται από το καθένα από τα κράτη ως έχοντα σπουδαιότητα για την αρχαιολογία, την προϊστορία, την ιστορία, τη φιλολογία, την τέχνη ή την επιστήμη (Τροβά 1992, 102).

Σύμφωνα με την Μπιτσάνη, τα πολιτιστικά αγαθά, είναι συνυφασμένα με το προϊόν ή τα προϊόντα της ανθρώπινης δράσης, ενώ η έννοιά τους ενσωματώνει τη γλώσσα, τις παραδόσεις, τα συστήματα αξιών, τα ήθη και τα έθιμα, τη μουσική και το χορό. Μεταξύ των κατηγοριών των πολιτιστικών αγαθών ιδιαίτερη σημασία παρουσιάζουν οι ακόλουθες:

- ☐ κινητά ή ακίνητα πολιτιστικά αγαθά
- ☐ με εύκολη ή δυσχερή αξιοποίηση,
- ☐ δημόσια ή ιδιωτικά,
- ☐ με διαρκή ή περιορισμένη χρήση,
- ☐ υλικά και άυλα- πνευματικά,
- ☐ με ιδιωτική ή δημόσια χρήση

2.4 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η έννοια της Δημιουργικής Τάξης, αναπτύχθηκε για πρώτη φορά από τον Florida. Ο ίδιος ασχολήθηκε κυρίως με ζητήματα που αφορούν τις ανθρώπινες μονάδες και το επάγγελμά τους. Κατά τον ίδιο, η δημιουργική τάξη αναφέρεται στο επίπεδο των δεξιοτήτων των ατόμων και όχι σε ένα συγκεκριμένο οικονομικό τομέα, όπως οι δημιουργικοί κλάδοι. Έτσι λοιπόν μπορούμε να πούμε ότι η Δημιουργική Τάξη απασχολεί εξειδικευμένους εργαζομένους συγκριτικά με τους δημιουργικούς κλάδους και τους κλάδους που σχετίζονται με τη γνώση και τις δεξιότητες. Όσον αφορά τα άτομα που πλαισιώνουν τη Δημιουργική Τάξη, προτιμούν να ζουν σε πόλεις με διαφορετικό πληθυσμό και ανεκτική ατμόσφαιρα σε σχέση με τις γνώσεις και τις δεξιότητες τους, κυρίως για λόγους που αφορούν την οικονομική και κοινωνική τους ευημερία. Εύκολα λοιπόν κατανοεί κανείς ότι ο άνθρωπος αποτελεί τον κύριο παράγοντα που καθιστά μια πόλη ως «Δημιουργική». Επίσης κατά τον Florida, « στόχος είναι η προσέλκυση των δημιουργικών ατόμων σε μια περιοχή και όχι τόσο των δημιουργικών επιχειρήσεων, Ακόμη, ο ίδιος υποστηρίζει ότι η Δημιουργική Τάξη διαθέτει δημιουργικό κεφάλαιο με σκοπό η ομάδα ατόμων που εντάσσεται στην τάξη αυτή να παράγει ιδέες, πληροφορίες, τεχνολογία με απώτερο σκοπό την παραγωγή προϊόντων τα οποία συμβάλλουν στην ανάπτυξη των πόλεων και των περιφερειών. Έτσι λοιπόν, η Δημιουργική Τάξη καταλήγει να είναι ένα ανθρώπινο κεφάλαιο των εμπορεύσιμων δεξιοτήτων και

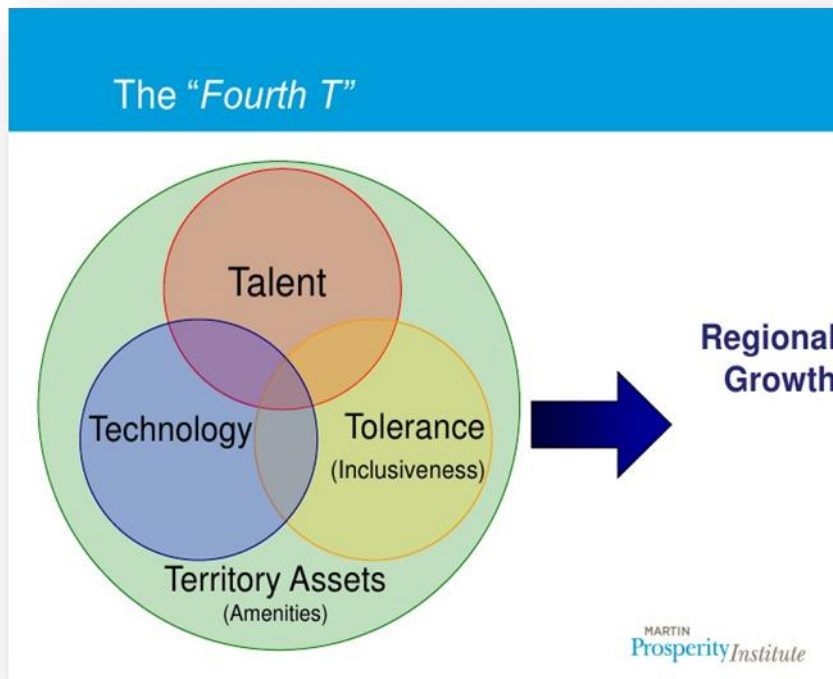
ειδικοτήτων κάθε εργαζόμενου. Μάλιστα, σε μεγάλες πόλεις που εντοπίζεται το ανθρώπινο κεφάλαιο και η πληροφορία, παρατηρείται ότι η δημιουργία και η μεταδοτικότητα της γνώσης γίνονται η κινητήρια δύναμη για οικονομική ανάπτυξη.

2.5 ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

Η έννοια της Δημιουργικής Τάξης αποτελεί μια νέα, πολύπλευρη τάξη στον τομέα της οικονομίας, καθώς κατέχει σημαντικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη και την πρόοδο. Κατά τον Florida, μια κοινωνική τάξη είναι μια ομάδα ανθρώπων που έχουν κοινά συμφέροντα και την τάση να σκέφτονται, να αισθάνονται και συμπεριφέρονται παρόμοια με τις όποιες ομοιότητες, όπως αυτές καθορίζονται από την οικονομική λειτουργία. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η δημιουργική τάξη είναι μια κοινωνικό-οικονομική τάξη η οποία έχει ως βασική κινητήρια δύναμη την οικονομική ανάπτυξη των πόλεων.

Όσον αφορά τα άτομα που αποτελούν την δημιουργική τάξη, έχουν ως κύρια απασχόληση να καινοτομούν, χωρίς να συνδέονται με τους παραδοσιακούς πολιτικούς συσχετισμούς της τάξης. Ακόμα, ο ίδιος υποστηρίζει ότι η Δημιουργική Τάξη αποτελεί ξεχωριστή τάξη από αυτή των υπηρεσιών και την εργατική τάξη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να δίνει στη Δημιουργική Τάξη οικονομική δύναμη γιατί οι εργαζόμενοι μπορούν να αναλαμβάνουν τα καινοτόμα μέσα παραγωγής μόνοι τους, όταν κινούνται στο χώρο εργασίας τους. Ακόμα, η οικονομική σημασία της Δημιουργικής Τάξης, επηρεάζει σημαντικά όχι μόνο σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, αλλά και εθνικό την οικονομική ευημερία. Από την άλλη πλευρά, οι τοπικές κοινωνίες στηρίζονται στην πληροφορία και την δημιουργικότητα προκειμένου να αποκτήσουν οικονομική ευημερία. Έτσι λοιπόν, ο στόχος τους αφορά την ενδυνάμωση και την αύξηση της ελκυστικότητας της περιοχής για τους νέους, τους μορφωμένους και τους δημιουργικούς ανθρώπους. Η επίτευξη του στόχου αυτού μπορεί να γίνει προσφέροντας ανοχή, και «πλούσιες ανέσεις» (amenity-rich) στην κοινότητα. Τέλος, κατά τον Florida η Δημιουργική Τάξη στηρίζεται στο τεκμήριο ότι στην εποχή που επικρατεί η βιομηχανία της γνώσης η οποία αποτελεί το μοχλό για την οικονομική ανάπτυξη, η οικονομική δραστηριότητα δεν επιδέχεται περιορισμούς. Ο Florida, ανέπτυξε μια θεωρία σύμφωνα με την οποία προκειμένου σε μια περιοχή να υπάρχει οικονομική ανάπτυξη και ευημερία απαιτούνται τρία (3) βασικά χαρακτηριστικά:

- Ταλέντο
- Ανοχή
- Τεχνολογία
- Εδαφικά στοιχεία



Πέραν όμως των τεσσάρων ανωτέρω χαρακτηριστικών, απαιτείται ανθρώπινο κεφάλαιο και ειδικότερα δημιουργικοί άνθρωποι. Προκειμένου όμως μια περιοχή να προσελκύσει τους δημιουργικούς ανθρώπους, θα πρέπει να πληροί και τα 3Ts.

2.6 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η δημιουργική τάξη τείνει να αποτελείται από άτομα τα οποία χαρακτηρίζονται για τις εξειδικευμένες γνώσεις τους σε ένα αντικείμενο. Επίσης έχει παρατηρηθεί ότι τα άτομα που συνθέτουν τη δημιουργική πόλη και συνεπώς μια ολόκληρη περιοχή, έχουν μια ανοχή στη διαφορετικότητα των ανθρώπων που την απαρτίζουν. Η ανοχή αυτή αφορά κατά κύριο λόγο τα εξωτερικά τους χαρακτηριστικά, την εθνότητα, τη φυλή, ακόμα και τις σεξουαλικές τους προτιμήσεις. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι άνθρωποι πόροι να γίνονται πιο αποτελεσματικοί, αποδοτικοί και παραγωγικοί ειδικά μάλιστα όταν συνδυάζονται με κάποιες προϋποθέσεις. Τις προϋποθέσεις αυτές τις έχουν ορίσει οι Florida, Mellander, & Stolarick. Αυτές είναι:

- Τα περιορισμένα εμπόδια εισόδου και ένταξης σε μια περιοχή
- Η διάδοση της γνώσης και η εξωτερικότητα του ανθρώπινου κεφαλαίου

- Το μέγεθος της διαφάνειας και της αξιοκρατίας που επικρατούν στην περιοχή αυτή
- Η συγκέντρωση των πόρων

Οι τέσσερις ανωτέρω προϋποθέσεις στο σύνολό τους βελτιώνουν σημαντικά την παραγωγικότητα της περιφερειακής καινοτομίας και επιχειρηματικότητας του ανθρώπινου κεφαλαίου.

2.7 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Αν αναλογιστεί κανείς, η λέξη πόλη είναι από τις πιο χρησιμοποιημένες και τη συναντά συχνά στην καθημερινότητα του. Πιο συγκεκριμένα, η χρήση της έννοιας πόλη, περιλαμβάνει μια σειρά από διάφορες ερμηνείες, καθώς μέσα από αυτή, εκφράζονται διάφορες πτυχές της ευρύτερης κοινωνίας. Όπως είναι φυσικό, ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνεται κανείς τη λέξη «πόλη» διαφέρει ανάλογα με τη χρήση και την ιδιότητα που κατέχουν οι πολίτες που την απαρτίζουν. Συνεπώς, με διαφορετικό τρόπο αντιλαμβάνονται τη λέξη «πόλη» οι κάτοικοι της και με διαφορετικό τρόπο οι επιχειρηματίες που δρουν μέσα σε αυτή. Σύμφωνα με τον Lefebvre, «η πόλη είναι τόπος κατοικίας, τόπος ιστορίας, παραγωγής και κατανάλωσης, κοινωνικών συγκρούσεων και αντιθέσεων, τόπος με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και πολιτισμικές αξίες». Η πόλη, όπως είναι φυσικό, δεν παραμένει στατική, αλλά αντιθέτως μεταβάλλεται με ταχύτατους ρυθμούς μέσα στα χρόνια, επεκτείνεται και ως συνέπεια η επέκταση αυτή δημιουργεί μια νέα μορφή στα τοπία, στις οικονομίες και τον πολιτισμό. Στα τέλη του 20^{ου} αιώνα, παρουσιάζονται οι πρώτες ουσιαστικές αλλαγές οι οποίες αφορούν τις σύγχρονες ευρωπαϊκές πόλεις και αυτές εντείνονται στις αρχές του 21^{ου}. Οι αλλαγές αυτές, συνοψίζονται μέσα από 3 θεωρητικές προσεγγίσεις τις οποίες διατύπωσε ο Muller. Συγκεκριμένα αναφέρεται:

- ☐ στην αλλαγή των εργασιακών συνθηκών και απαιτήσεων,
- ☐ στην αυξανόμενη σημασία της γνώσης και της πληροφορίας στις σύγχρονες κοινωνίες,
- ☐ στην αύξηση της σημασίας της δημιουργικότητας ως κατευθυντήρια γραμμή για την εργασία και την ζωή.

Στα πλαίσια της ύπαρξης, και της εύρυθμης λειτουργίας μιας πόλης, δημιουργείται, όπως είναι φυσικό, και ο ανταγωνισμός. Ο ανταγωνισμός είναι ένα στοιχείο το οποίο συναντάται με μεγαλύτερη ένταση στις σύγχρονες πόλεις, εκεί όπου η επιχειρηματικότητα αποτελεί τη βάση και το κίνητρο ανάπτυξης τους. Αν μάλιστα μπορούσαμε να ορίσουμε τις κινητήριες δυνάμεις της ανταγωνιστικότητας μιας πόλης αυτές θα ήταν:

- ✓ η καινοτομία στην παραγωγή

- ✓ η οικονομική διαφοροποίηση
- ✓ τα ταλαντούχα και εξειδικευμένα άτομα που απαρτίζουν μια πόλη
- ✓ η συνδεσιμότητα και η επικοινωνία
- ✓ η ποιότητα του τόπου και
- ✓ η ικανότητα στρατηγικής

Από την πλευρά του ο ανταγωνισμός, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε πως εστιάζει, κατά κύριο λόγο, στα έσοδα που προκύπτουν από τον τουρισμό και τις οικονομικές επενδύσεις με στόχο την προβολή της καλύτερης δυνατής εικόνας της πόλης ως επίκεντρο της πολιτιστικής καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων και των αρχιτεκτονικών σχεδίων, των νέων υποδομών και επενδύσεων, των πρωτοποριακών καλλιτεχνικών παραστάσεων και των εστιατορίων με σκοπό την προώθηση της συμβολικής οικονομίας της πόλης. Η νέα αυτή συμβολική οικονομία στην πόλη, διαθέτει τέσσερα συστατικά στοιχεία:

- τον τουρισμό
- τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας
- τη διάθεση και
- τα ειδικά γεγονότα



2.8 Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΠΟΛΗ

Η αναφορά στη Δημιουργική Πόλη, σχετίζεται με ένα νέο πρότυπο σχεδιασμού για την πόλη. Κατά τον Hall, οι πόλεις ανέκαθεν αποτελούσαν τόπους όπου η ανθρώπινη δημιουργικότητα άνθιζε, μέσα από τους οποίους δεν ήρθε μόνο η μεγάλη παγκόσμια τέχνη και η θεμελιώδης πρόοδος στην ανθρώπινη σκέψη, αλλά και μεγάλα τεχνολογικά επιτεύγματα που δημιούργησαν νέες βιομηχανίες και νέους τρόπους παραγωγής .

Η δημιουργικότητα στις αρχές του 21^{ου} αιώνα, εισήλθε στον χωροταξικό σχεδιασμό και στις στρατηγικές αστικής ανάπτυξης δημιουργώντας με αυτό τον τρόπο ένα κλίμα συζήτησης για το μέλλον των ευρωπαϊκών πόλεων. Στη συνέχεια, η δημιουργικότητα και ο πολιτισμός έγιναν έννοιες που άρχισαν να χρησιμοποιούνται από σημαντικά θεσμικά πρόσωπα της πόλης όπως μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται οι διαχειριστές της, οι παράγοντες ανάπτυξης και οι σχεδιαστές προκειμένου να διατηρήσουν μέσα από τους κατάλληλους τομείς και πόρους τη βιωσιμότητα της πόλης.

Αν θα μπορούσαμε να ορίσουμε τι προσφέρει η Δημιουργική Πόλη, είναι αδιαμφισβήτητη την ανάδειξη και την αξία ενός δημιουργικού αστικού περιβάλλοντος ενώ παράλληλα προσφέρει τις συνθήκες και τους όρους για προβληματισμό, σχεδίαση και δράση με φαντασία. Όπως αναφέρει και ο Tay, «οι Δημιουργικές Πόλεις είναι χώροι που θέλεις να είσαι μέρος τους, να ζεις και να συμμετέχεις εκεί.».

Ο Landry μάλιστα, κατέληξε σε μια σειρά από κριτήρια τα οποία θα πρέπει να πληροί μια πόλη προκειμένου να χαρακτηρίζεται ως «Δημιουργική». Τα κριτήρια αυτά, αφορούν το κοινωνικό επίπεδο, την αγορά εργασίας και την απασχόληση, το δομημένο περιβάλλον, το πολιτιστικό επίπεδο, την πολιτική και την διακυβέρνηση, κατατάσσοντας τα ανωτέρω σε επτά (7) ομάδες με τους αντίστοιχους δείκτες.

2.9 ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΜΙΑΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΠΟΛΗΣ

Όπως είναι φυσικό, προκειμένου μια πόλη να χαρακτηριστεί «Δημιουργική», θα πρέπει να πληροί ορισμένα κριτήρια. Για τον λόγο αυτό, έχουν υιοθετηθεί πέντε επίπεδα μέσω των οποίων απαντάται η ερώτηση «με ποια κριτήρια κρίνουμε μια πόλη ως Δημιουργική Πόλη (Νικολακοπούλου 2011)». Αυτά είναι:

- ☐ Οικονομικό Επίπεδο: Οι πόλεις αναπτύσσουν δραστηριότητες «έντασης γνώσης» και «συμβολικής οικονομίας».
- ☐ Κοινωνικό Επίπεδο: Σε αυτό προσμετράται το ασφαλές περιβάλλον, το σύστημα αξιών ανοχής, η δεκτικότητα, η άρση του κοινωνικού
- ☐ Πολιτιστικό Επίπεδο: Εκφράζεται ως ο αριθμός υποδομών και εκδηλώσεων πολιτισμού, η πολιτισμική προβολή της πόλης, η συμμετοχικότητα στην εκπαίδευση ανεξαρτήτου ηλικίας και αρχιτεκτονική κληρονομιά ως βάση για τον καινοτόμο σχεδιασμό.
- ☐ Πολεοδομικό Επίπεδο: Περιλαμβάνει την προσβασιμότητα σε δημόσιους χώρους και την αξιοποίηση τους για πολιτιστικές εκδηλώσεις καθώς και αστική μορφολογία ως εργαλείο αξιοποίησης του καινοτόμου σχεδιασμού.
- ☐ Διακυβέρνηση και χάραξη πολιτικής: Χάραξη συγκεκριμένης πολιτικής με καθορισμένη τη δράση των φορέων

Τις τελευταίες δεκαετίες, έχουν καταφέρει να διακριθούν αρκετές ευρωπαϊκές πόλεις για τη δημιουργικότητα και την καινοτομία και έχουν καταφέρει να προσδώσουν έναν άλλο χαρακτήρα τόσο στην αισθητική και την αρχιτεκτονική, όσο και στην προβολή της κουλτούρας και του πολιτισμού που πρεσβεύει κάθε χώρα ξεχωριστά. Αν θα μπορούσαμε να ξεχωρίσουμε ορισμένες από αυτές, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το Παρίσι, η Φλωρεντία, το Μιλάνο, η Κοπεγχάγη, το Άμστερνταμ, η Μαδρίτη και η Βαρκελώνη, αποτελούν αναμφισβήτητα τις πιο επιτυχημένες περιπτώσεις Δημιουργικής και Καινοτόμου Πόλης.



2.10 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ο όρος «Δημιουργική Οικονομία», εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 2001 από τον John Howkins ο οποίος επιχειρούσε να αναδείξει τη σχέση ανάμεσα στη Δημιουργικότητα και την Οικονομία. Σύμφωνα με τον Howkins, «η δημιουργικότητα και τα οικονομικά δεν είναι κάτι καινούργιο, αυτό που είναι καινούργιο είναι η φύση και η έκταση της μεταξύ τους σχέσης και το πώς συνδυάζονται ώστε να δημιουργήσουν μια εξαιρετική αξία και πλούτο». Κλάδοι όπως αυτοί της παραγωγής, των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου και της ψυχαγωγίας, παρατηρούμε ότι ανανεώνονται μέσα από την δημιουργική οικονομία καθώς αυτή βασίζεται σε έναν νέο τρόπο σκέψης και δράσης. Κύριες εισροές της δημιουργικής οικονομίας είναι τόσο οι δεξιότητες του ατόμου, όσο και το ταλέντο του.



Το “UNCTAD” έκανε μια προσέγγιση σύμφωνα με την οποία η Δημιουργική Οικονομία ορίζεται ως μια εξελισσόμενη έννοια που βασίζεται στα δημιουργικά στοιχεία που προκαλούν οικονομική ανάπτυξη. Έτσι λοιπόν, η δημιουργική οικονομία συμβάλλει στην ενίσχυση της παραγωγής εισοδήματος, τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, και προωθεί την κοινωνική τάξη, την πολιτιστική ποικιλομορφία και την ανθρώπινη ανάπτυξη. Ακόμη, προωθεί τις οικονομικές, πολιτιστικές και κοινωνικές πτυχές οι οποίες έρχονται σε αλληλεπίδραση με την τεχνολογία, την πνευματική ιδιοκτησία αλλά και τον τουρισμό. Στο επίκεντρο της Δημιουργικής Οικονομίας, βρίσκονται οι δημιουργικοί κλάδοι. Σε αυτό το σημείο, θα μπορούσαμε να πούμε ότι κρίκοι στην αλυσίδα της Δημιουργικής Οικονομίας αποτελούν η γνώση και οι νέες τεχνολογίες.

Σύμφωνα με τους Lazzeretti, Boix, & Carone, τα κύρια ζητήματα που αφορούν τη Δημιουργική Οικονομία εντοπίζονται σε τρία πεδία μελέτης:

- Δημιουργικούς κλάδους
- Δημιουργική Τάξη
- Δημιουργικές Πόλεις

Πιο αναλυτικά, οι δημιουργικοί κλάδοι αποτελούν τη βάση της Δημιουργικής Οικονομίας καθώς μέσω διαμέσου αυτών, εκφράζεται η παραγωγή, η αξιοποίηση της γνώσης και της πληροφορίας. Τα ανωτέρω με τη σειρά τους αποτελούν τα εργαλεία που συμβάλλουν στην γέννηση της δημιουργικής οικονομίας και προέρχονται από την ανθρώπινη δραστηριότητα και τη δημιουργική τάξη.

2.11 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ

Η οικονομική και όχι μόνο συνεισφορά των αστικών κέντρων είναι πολύ σημαντική στις σύγχρονες μητροπόλεις. Οι πόλεις ανέκαθεν αποτελούσαν τόπους όπου άκμαζε η ανθρώπινη δημιουργικότητα, από τους οποίους δεν ήρθε μόνο η μεγάλη παγκόσμια τέχνη και η θεμελιώδης πρόοδος στην ανθρώπινη σκέψη αλλά και μεγάλα τεχνολογικά επιτεύγματα που δημιούργησαν νέες βιομηχανίες και νέους τρόπους παραγωγής (Hall, 2000). Η πόλη, αποτελεί το βασικό κύτταρο κοινωνικής και πολιτισμικής ανάπτυξης ενός τόπου. Σε ότι αφορά τον κλάδο των δημιουργικών επιχειρήσεων τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια αύξηση της συγκέντρωσής τους σε κεντρικά αστικά κέντρα, σε πολλές χώρες, τόσο στην Ευρώπη, όσο και στην Αμερική. Οι βιομηχανίες που είναι εγκατεστημένες σε αστικές περιοχές εμφανίζονται να είναι σημαντικά πιο καινοτόμες και δημιουργικές από τις αντίστοιχες σε αγροτικές περιοχές. Το παραπάνω αποδίδεται στην υψηλότερη συγκέντρωση δημιουργικών κλάδων στις αστικές περιοχές, γεγονός που ευνοεί την ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ τους(Stam, De Jong & Marlet, 2008).



Σήμερα, νέα μοντέλα αστικής ανάπτυξης τείνουν να κερδίζουν όλο και περισσότερο έδαφος στην οικονομική «αρένα», παίζοντας πρωταγωνιστικό ρόλο στη βιωσιμότητα της πόλης, στην ποιότητα ζωής των κατοίκων και στη επιτάχυνση της Αστικής Οικονομίας. Η αστικοποίηση, οι αυξανόμενες ροές μετανάστευσης προς τα μεγάλα κέντρα, είναι μια κυρίαρχη τάση σε παγκόσμιο επίπεδο , που επηρεάζει τις οικονομίες, τις κοινωνίες, τους πολιτισμούς και το περιβάλλον. Η τάση της αστικοποίησης ενισχύεται μέσα από τις εσωτερικές και εξωτερικές οικονομίες κλίμακας που δημιουργούνται στατιστικά κέντρα, καθώς εκεί τείνουν παραδοσιακά να συγκεντρώνονται οι μεγάλες και πιο καινοτόμες εταιρείες και οι πιο εξειδικευμένοι εργαζόμενοι(Αυδίκος, Φάλλας, Χάρδας 2015) .

Για τον Florida(2013) η κινητήρια δύναμη πίσω από την ανάπτυξη μιας πόλης είναι η ικανότητα να προσελκύει και να διατηρεί «τη δημιουργική της τάξη», η οικονομική λειτουργία της οποίας είναι η ανάπτυξη ιδεών, νέων τεχνολογιών και νέων δημιουργικών περιεχομένων. Σύμφωνα με τον Porter, υπάρχουν τέσσερα κύρια πλεονεκτήματα του κέντρου της πόλης τα οποία μπορούν να την μετατρέψουν σε πόλο έλξης ανθρώπων της δημιουργικής τάξης αλλά και να συμβάλλουν στην οικονομική της ανάπτυξη. Αυτά είναι η στρατηγική θέση του κέντρου, η τοπική ζήτηση της αγοράς, η ενσωμάτωση με τις περιφερειακές ομάδες καθώς και με τους ανθρώπινους πόρους.

Όπως υποστηρίζει και ο Hall «οι πόλεις έχουν μεταβεί με ιδιαίτερη ταχύτητα από μια κατασκευαστική οικονομία σε μία πληροφοριακή, και από μια πληροφοριακή σε μία πολιτιστική οικονομία». Σε πόλεις σε όλη την Ευρώπη έχει κυριαρχήσει η ιδέα ότι Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για την αστική και οικονομική αναγέννηση. Έτσι, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια αύξηση συγκέντρωσης των δημιουργικών κλάδων στα μεγάλα αστικά κέντρα. Μερικοί από τους κυριότερους λόγους της «κυριαρχίας» των μητροπολιτικών κέντρων στην άνθιση των Δημιουργικών Βιομηχανιών είναι η κοινωνική και οικονομική ποικιλομορφία των μεγάλων πόλεων, το πλούσιο ιστορικό τους υπόβαθρο, η εγγύτητα τους στα πολιτικά δρώμενα καθώς και οι μεγάλες τους αγορές. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η γεωγραφία δεν είναι άσχετη με τον κλάδο της οικονομίας αλλά και τον κλάδο του πολιτισμού. Έτσι η πόλη, ή πιο γενικά το μέρος, φαίνεται να παίζει κυρίαρχο ρόλο στη απόφαση εγκατάστασης μιας επιχείρησης, προκειμένου να εξασφαλιστούν οι υψηλές οικονομικές επιδόσεις και όσο το δυνατόν περισσότερο ικανοποιημένο εργατικό δυναμικό. Από αυτή την παραδοχή δεν αποκλίνει ούτε ο κλάδος των Δημιουργικών Βιομηχανιών. Οι οικονομίες κλίμακας καθώς και οι οικονομίες συγκέντρωσης που αναπτύσσονται στα μεγάλα αστικά κέντρα φαίνεται να είναι ο πλέον σημαντικός παράγοντας στον οποίο οφείλεται η έλξη των δημιουργικών βιομηχανιών προς αυτά. Η ανάγκη των δημιουργικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων να εκμεταλλευτούν τα πυκνά δίκτυα συνεργασίας και να ωφεληθούν από τις επιδράσεις των εξωτερικών οικονομιών κλίμακας τις οδηγεί στο να χωροθετούνται και να συγκεντρώνονται σε αμιγώς αναπτυγμένες κεντρικές περιοχές.

2.12 ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Από τα τέλη της δεκαετίας του 1970, αλλά κυρίως τη δεκαετία του 1980 άρχισε να γίνεται αντιληπτό στην οικονομική ανάλυση των πόλεων ότι η συγκέντρωση πληθυσμού και δραστηριοτήτων συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων και αυξάνει την παραγωγικότητα τους σε σχέση με άλλους εκτός των αστικών κέντρων τόπους εγκατάστασης. Η συγκέντρωση των επιχειρήσεων σε μεγάλους αστικούς σχηματισμούς οδηγεί σε μείωση του

κόστους παραγωγής εξαιτίας της λειτουργίας εσωτερικών και εξωτερικών οικονομιών κλίμακας. Οι εσωτερικές οικονομίες κλίμακας προσδιορίζονται σε μεγάλο βαθμό από το μέγεθος της αγοράς και την εξειδίκευση που αυτή επιτρέπει. Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον όμως των ερευνητών επικεντρώνεται στις εξωτερικές οικονομίες κλίμακας, οι οποίες ονομάστηκαν οικονομίες συγκέντρωσης. Οι οικονομίες αυτές αφορούν κοστολογικά οφέλη που προέρχονται από το εξωτερικό περιβάλλον των επιχειρήσεων και χωρίζονται συνήθως σε δύο (2) κατηγορίες: τις οικονομίες αστικής κλίμακας ή οικονομίες αστικοποίησης (urbanization economies) και τις οικονομίες χωρικής συσπείρωσης (localization economies) (Πετράκος, Ψυχάρης, 2004).

Πολυάριθμες μελέτες έχουν πραγματοποιηθεί προκειμένου να επεξεργαστούν τόσο οι θεωρητικές όσο και οι πρακτικές μέθοδοι της χωρικής οργάνωσης και της γεωγραφίας των ειδικών μορφών πολιτιστικής παραγωγής σε συγκεκριμένες τοποθεσίες. Οι μελέτες αυτές στη συντριπτική τους πλειοψηφία, καταλήγουν στο συμπέρασμα πως η οικονομική συσσώρευση και η χωρική συγκέντρωση αποτελούν δύο από τους βασικότερους πυλώνες της άνθησης των βιομηχανιών στις μητροπόλεις και τα μεγάλα αστικά κέντρα.

Οι οικονομίες συγκέντρωσης είναι τα οφέλη που προέρχονται όταν εταιρείες και άνθρωποι τοποθετούνται «κοντά» μεταξύ τους σε πόλεις ή βιομηχανικές ομάδες (Glaeser, 2010). Αρχικά, ο όρος των οικονομιών συσσώρευσης εισήχθη από τον Marshall, ο οποίος προσδιόρισε και τις πηγές αυτών των οικονομιών οι οποίες είναι: οι εξειδικευμένες αγορές εργασίας, η διαθεσιμότητα των προμηθευτών και η διάχυση της γνώσης (Coll- Martinez, Moreno-Monroy Arauzo-Carod, 2016).

Σύμφωνα με τον A. Marshall, «οι επιχειρήσεις συγκεντρώνονται σε οικισμούς για να αποκτήσουν παραγωγική αποδοτικότητα». Λίγα χρόνια αργότερα ο Hoover ισχυρίζεται πως οι οικονομίες συσσώρευσης διαιρούνται και διαχωρίζονται σε οικονομίες εντοπιότητας και οικονομίες αστικοποίησης. Η πρώτη διαπίστωση, αυτή του Marshall, αναφέρεται στα πλεονεκτήματα που απορρέουν από τη χωρική συγκέντρωση ομοειδών επιχειρήσεων, ενώ η θεωρία του Hoover, προέρχεται από τη συγκέντρωση μη συναφών δραστηριοτήτων.

Σύμφωνα με τον Scott (1999) «η Δημιουργικότητα και η Καινοτομία στη σύγχρονη πολιτιστική οικονομία μπορούν να θεωρηθούν κοινωνικά φαινόμενα ριζωμένα στο σύστημα παραγωγής και στο γεωγραφικό περιβάλλον». Τα αστικά συμπλέγματα (clusters) αντιπροσωπεύουν συλλογικότητες της ανθρώπινης δραστηριότητας και των συμφερόντων που δημιουργούν συνεχώς τα ρεύματα των δημόσιων αγαθών, αυτά τα αγαθά διατηρούν τη λειτουργία αυτού που ο Scott αποκάλεσε «δημιουργικό περιβάλλον» και εντοπίζονται κυρίως σε μεγάλες πόλεις του κόσμου.

Οι Δημιουργικές Βιομηχανίες είναι ένας κλάδος ο οποίος επηρεάζεται άμεσα και ποικιλοτρόπως από τις Οικονομίες Συγκέντρωσης. Εντοπίζεται μάλιστα μία έντονη και αλληλοεξαρτώμενη σχέση μεταξύ του μεγέθους της πυκνότητας, της κλίμακας και της εξειδίκευσης των οικονομικών δραστηριοτήτων των προαναφερθέντων βιομηχανιών και της Δημιουργικότητας. Η παραγωγή νέας γνώσης και καινοτόμων ιδεών καθώς και η διάχυση αυτών, γίνεται πιο γρήγορα, άμεσα και παραγωγικά όταν οι επιχειρήσεις και οι εταιρείες γειτνιάζουν ή συγκεντρώνονται. Επιπλέον, τα οικονομικά χαρακτηριστικά, η αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανικής σύνθεσης της εκάστοτε περιοχής, το ανθρώπινο κεφάλαιο του εργατικού δυναμικού και η ένταση της δραστηριότητας, της έρευνας και της ανάπτυξης των περιοχών που τελικά επωφελούνται των Οικονομιών Συγκέντρωσης, ευνοούνται σημαντικά περισσότερο σε σχέση με περιοχές που είναι πιο απομονωμένες. Οι οικονομίες εντοπιότητας και οι οικονομίες αστικοποίησης δίνουν την ευκαιρία στις δημιουργικές επιχειρήσεις να εκμεταλλευτούν το πλεονέκτημα της διάχυσης της τοπικής γνώσης, τη συγκέντρωση εξειδικευμένων αγορών εργασίας, τη διαθεσιμότητα τοπικών προμηθευτών, την εγγύτητα με τις μεγαλύτερες συγκεντρώσεις των καταναλωτών και την αλληλεπίδραση μεταξύ κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών παραγόντων. Έτσι θεωρώντας ότι οι Δημιουργικοί Κλάδοι έχουν μεγάλη ανάγκη για χωρική εγγύτητα προκειμένου να ευνοηθούν από τις «πρόσωπο με πρόσωπο» αλληλεπιδράσεις μεταξύ των δημιουργικών παραγόντων, είναι αναμενόμενη και αναπόφευκτη η υψηλή συγκέντρωσή τους σε μικρές αποστάσεις.

Παρά το σημαντικό ρόλο των οικονομιών εντοπιότητας και αστικοποίησης, όταν αναφερόμαστε στη συγκέντρωση κλάδων όπως είναι οι δημιουργικές επιχειρήσεις σε μητροπολιτικό επίπεδο, θα πρέπει να δίνουμε σημασία και σε έναν από τους κυριότερους παράγοντες αιτιολόγησης αυτών των συγκεντρώσεων, που είναι η κυρίαρχη γνωσιακή τους βάση. Οι Δημιουργικές Βιομηχανίες συνδέονται κυρίως με τη συμβολική γνώση (Coll-Martinez, Moreno-Monroy, Arauzo-Carod, 2016). Δεδομένου ότι η βιομηχανία αυτή βασίζεται κυρίως στη σιωπηρή αλληλεπίδραση μεταξύ των δημιουργικών και πολιτιστικών παραγόντων και μάλιστα στο συγκεκριμένο περιβάλλον της περιοχής όπου δραστηριοποιούνται, υποστηρίζεται ότι οι Δημιουργικές Βιομηχανίες είναι ιδιαίτερα «ευαίσθητες» όταν βρίσκονται σε απόσταση, γεγονός που οδηγεί στο ότι τείνουν να είναι ιδιαίτερα συγκεντρωμένες στο χώρο (Coll-Martinez, Moreno-Monroy, Arauzo-Carod, 2016). Έτσι αναμένεται υψηλότερης έντασης συγκέντρωση των δημιουργικών οικονομιών απ' ό,τι σε οποιαδήποτε άλλη βιομηχανία με παρόμοιας κατανομής μεγέθους επιχειρήσεων.

ΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

3.1 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Παραδοσιακά, η άσκηση της περιφερειακής πολιτικής απέβλεπε στην άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων. Βασική προϋπόθεση για την επίτευξη του στόχου αυτού θεωρήθηκε ότι είναι η αύξηση του εθνικού προϊόντος, δηλαδή η δημιουργία επιπλέον πόρων ώστε να μπορέσουν να μεταφερθούν προς τις περιοχές χαμηλότερου επιπέδου ανάπτυξης. Όμως, στα πλαίσια της συγκυρίας του τέλους της δεκαετίας του 70, δηλαδή κάτω από συνθήκες μεγάλων δημοσιονομικών ελλειμμάτων και στασιμοπληθωρισμού (συνύπαρξη υψηλών ποσοστών ανεργίας και υψηλού πληθωρισμού), η αντιμετώπιση των περιφερειακών προβλημάτων δεν ήταν πια εύκολο να επιτευχθεί μέσα από την παραδοσιακή αναδιανεμητική πολιτική. Έτσι, από τις αρχές της δεκαετίας του 80, παρατηρείται μια στροφή πολιτικής και επιχειρείται η μέγιστη δυνατή συνεισφορά των περιφερειών στην ανάπτυξη και αναδιάρθρωση της εθνικής οικονομίας, μέσω κυρίως της ανάπτυξης του ενδογενούς δυναμικού των καθυστερημένων περιοχών και της διάδοσης των τεχνολογικών καινοτομιών.

Είναι γεγονός ότι συχνά αναφερόμαστε στην έννοια της περιφερειακής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης χωρίς ωστόσο να κάνουμε μια ουσιαστική προσέγγιση και ερμηνεία του όρου αυτού. Σε ένα πρώτο επίπεδο θα μπορούσαμε να πούμε ότι η περιφερειακή πολιτική αφορά τις περιφέρειες και τις πόλεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στοχεύει στην οικονομική ανάπτυξη και βελτίωση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων τους μέσω επενδύσεων στρατηγικού χαρακτήρα, τη δημιουργία θέσεων εργασίας καθώς και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, ο ρόλος και η προσπάθεια της περιφερειακής πολιτικής επικεντρώνεται στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Προκειμένου όμως να επιτευχθούν οι ανωτέρω στόχοι καθώς και να αντιμετωπιστούν οι ποικίλες αναπτυξιακές ανάγκες σε όλες τις περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως είναι φυσικό, απαιτείται η διάθεση ενός σημαντικού ποσού χρηματοδότησης το οποίο θα είναι ικανό να υλοποιήσει και να ικανοποιήσει στο μέγιστο βαθμό τις αναπτυξιακές ανάγκες των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγχρόνως να επιτευχθεί και το εγχείρημα της περιφερειακής πολιτικής. Για αυτό λοιπόν, έχει τεθεί σχεδόν το ένα τρίτο του συνολικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πολιτική συνοχής για την περίοδο 2014-2020. Στα

πλαίσια της περιφερειακής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η χρηματοδότηση στοχεύει σε τέσσερις (4) προτεραιότητες. Συγκεκριμένα:

- Έρευνα και καινοτομία (την περίοδο 2007-2012 χρηματοδοτήθηκαν 72.000 ερευνητικά σχέδια)
- Τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών
- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (την περίοδο 2007-2012 η περιφερειακή πολιτική επένδυσε σε 225.000 επιχειρήσεις)
- Μετάβαση προς μία κοινωνία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών (την περίοδο 2007-2012 βελτιώθηκε η ποιότητα ζωής στις πόλεις χάρη σε 11.000 διαφορετικά προγράμματα).

Τέλος, σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι η περιφερειακή πολιτική υλοποιείται μέσα από:

- ☐ Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
- ☐ Το Ταμείο Συνοχής

Η ΕΕ πραγματοποιεί επενδύσεις σε τοπικό επίπεδο μέσω της περιφερειακής πολιτικής της. Η πολιτική αυτή απευθύνεται σε όλες τις περιφέρειες και πόλεις της ΕΕ και προβλέπει μέτρα για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής μέσω στρατηγικών επενδύσεων. Χάρη σε αυτή την ενεργό μορφή αλληλεγγύης της ΕΕ οι κάτοικοι των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών μπορούν να αξιοποιούν τις ευκαιρίες

Παρότι η συνολική πολιτική καθορίζεται σε επίπεδο ΕΕ, η καθημερινή διαχείριση των κονδυλίων πραγματοποιείται σε συνεργασία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές.

3.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ»

Το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» διασφαλίζει και προωθεί την πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία και ενισχύει την ανταγωνιστικότητα του πολιτιστικού και του δημιουργικού τομέα. Το πρόγραμμα, διαθέτει προϋπολογισμό 1.46 δις ευρώ για διάστημα επτά ετών με σκοπό την ενίσχυση των πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων της Ευρώπης και απευθύνεται στην οπτικοακουστική βιομηχανία μέσα από το υπό-πρόγραμμα MEDIA και στον Πολιτιστικό Τομέα, μέσω του υποπρογράμματος πολιτισμού. Επίσης, περιλαμβάνει ένα νέο οικονομικό ταμείο εγγυήσεων για τις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες που θα ξεκινήσουν μετά το 2014. Το πρόγραμμα Δημιουργική Ευρώπη:

- Διασφαλίζει και προωθεί την ευρωπαϊκή πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία και ενισχύει τον πολιτιστικό πλούτο της Ευρώπης

- Συμβάλλει στους στόχους της Ευρώπης για ευφυή, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη.
- Βοηθά τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς να προσαρμοστούν στην ψηφιακή εποχή και στην παγκοσμιοποίηση.
- Δημιουργεί νέες διεθνείς ευκαιρίες, αγορές και ακροατήρια
- Οικοδομεί πάνω στη επιτυχία των προγραμμάτων MEDIA, MEDIA mundus και culture.

Το πρόγραμμα υποστηρίζει:

- Έργα διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ των πολιτιστικών δημιουργικών οργανώσεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πέραν αυτής.
- Δίκτυα που βοηθούν τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς να ενεργοποιηθούν σε διεθνικό επίπεδο και να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητά τους.
- Μετάφραση και προώθηση λογοτεχνικών έργων στις αγορές ολόκληρης της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Πλατφόρμες πολιτιστικών φορέων που προωθούν ανερχόμενους καλλιτέχνες και ενθαρρύνουν έναν πραγματικό ευρωπαϊκό προγραμματισμό πολιτιστικών και καλλιτεχνικών έργων
- Δημιουργία ικανοτήτων και επαγγελματική κατάρτιση για επαγγελματίες του οπτικοακουστικού τομέα.
- Ανάπτυξη έργων μυθοπλασίας, κινουμένων σχεδίων, δημιουργικών ντοκιμαντέρ και βιντεοπαιχνιδιών για τις ευρωπαϊκές αγορές του κινηματογράφου, της τηλεόρασης και για άλλες πλατφόρμες
- Διανομή και πωλήσεις οπτικοακουστικών έργων εντός και εκτός της Ευρώπης
- Φεστιβάλ κινηματογράφου που προωθούν τις ευρωπαϊκές κινηματογραφικές ταινίες
- Κονδύλια για τη διεθνή συμπαραγωγή κινηματογραφικών ταινιών
- Ανάπτυξη ακροατηρίου για την καλλιέργεια της κινηματογραφικής παιδείας και για αύξηση του ενδιαφέροντος για τις ευρωπαϊκές κινηματογραφικές ταινίες μέσα από ένα ευρύ φάσμα εκδηλώσεων.
- Σήμα Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς

3.3 ΕΥΡΩΠΗ 2020

Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» αποτελεί έναν σχεδιασμό τον οποίο πρότεινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Η συγκεκριμένη στρατηγική αναπτύχθηκε σε μια περίοδο όπου η οικονομική κρίση έπληττε το μεγαλύτερο μέρος των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έθετε ως σκοπό να αλλάξει την ατζέντα στην οικονομία και να επέλθει ξανά η ανάπτυξη. Η στρατηγική

αυτή έθετε τρεις (3) προτεραιότητες: την «έξυπνη» ανάπτυξη, η οποία βασίζεται στη γνώση και στην καινοτομία, την βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία αφορά την προώθηση αποδοτικότερης χρήσης των πόρων με κατεύθυνση τον οικολογικό χαρακτήρα και την ανταγωνιστικότητα στην οικονομία, και τέλος την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς με στόχο την υψηλή απασχόληση και κατ' επέκταση την επίτευξη και οικονομικής και εδαφικής συνοχής. Οι προτεραιότητες αυτές, μετουσιώνονται μέσα από τους πέντε στόχους οι οποίοι με τη σειρά τους οδηγούν στους εθνικούς στόχους, προκειμένου να επιτευχθεί το βασικό ζητούμενο της στρατηγικής, που είναι η ανάπτυξη και η απασχόληση.

3.4 ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΕΥΡΩΠΗ 2020»

Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν θέσει στόχους για να συμβάλλουν στην επίτευξη των γενικότερων στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο ως προς την επίτευξη αυτών των στόχων, στο πλαίσιο των ετήσιων εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων. Συγκεκριμένα οι στόχοι είναι:

- Απασχόληση (να απασχολείται το 75% των ατόμων ηλικίας 20-64 ετών)
- Έρευνα και Ανάπτυξη (επένδυση του 3% του ΑΕΠ της ΕΕ στην Ε&Α)
- Κλιματική Αλλαγή και ενέργεια (μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990, το 20% της ενέργειας να προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές, αύξηση της ενεργειακής απόδοσης κατά 20%)
- Εκπαίδευση (μείωση κάτω του 10% του ποσοστού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, τουλάχιστον το 40% των ατόμων της ηλικίας 30-34 ετών να έχουν ολοκληρώσει την ανώτατη εκπαίδευση)
- Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός (μείωση κατά τουλάχιστον 20 εκατομμύρια ο αριθμός των ατόμων που βρίσκονται ή κινδυνεύουν να βρεθούν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού)

Στρατηγική «Ευρώπη 2020»	Στόχοι «Ευρώπη 2020»	Στόχοι της Ελλάδας για το 2020
Ποσοστό απασχόλησης (ηλικίες 20-64)	75%	70%
Επενδύσεις σε Ε&Α (% του ΑΕΠ)	3%	1,2% *
Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, ποσοστιαία ως προς το 1990	-20%, (ή -30% εάν οι συνθήκες το επιτρέψουν)	Εκπομπές για τομείς εκτός ΣΕΔΕ-4% (σε σχέση με τις τιμές του 2005, Απόφαση 406/2009/ΕΚ)
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ως % επί της μικτής τελικής κατανάλωσης ενέργειας)	20%	20% με βάση το Ν. 851/2010
Ενεργειακή απόδοση – μείωση κατανάλωσης ενέργειας σε Mtoe	Αύξηση ενεργειακής απόδοσης κατά 20%, που αντιστοιχεί στη μείωση της πρωτογενούς ενεργειακής κατανάλωσης κατά 368 Mtoe	Μείωση της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας κατά 2,85 Mtoe το 2020
Πρώρη εγκατάλειψη του σχολείου (%)	κάτω από 10%	9,7%
Ολοκλήρωση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (%)	Τουλάχιστον 40% των νέων ηλικίας 30-34 ετών	32%
Μείωση αριθμού ατόμων σε κατάσταση ή σε κίνδυνο φτώχειας ή αποκλεισμού	20 εκατομμύρια	Μείωση κατά 450.000

Πηγή: espa.gr

Η επίτευξη των στόχων και των προτεραιοτήτων αυτών αντικατοπτρίζονται σε επτά (7) εμβληματικές πρωτοβουλίες οι οποίες θα συμβάλλουν ουσιαστικά στην προσπάθεια επίτευξής τους. Οι πρωτοβουλίες αυτές είναι «η Ένωση Καινοτομίας», «η Νεολαία σε κίνηση», «το Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη», η πρωτοβουλία «μία Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποδοτικά τους πόρους» η πρωτοβουλία «μια βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης», «ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας» και τέλος η πρωτοβουλία «Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας» .

3.5 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ

- Απεικονίζουν γενικά την πρόοδο που θα πρέπει να σημειώσει η Ευρωπαϊκή Ένωση σε βασικές παραμέτρους μέχρι το 2020.
- Μεταφράζονται σε εθνικούς στόχους, έτσι ώστε κάθε κράτος μέλος να μπορεί να ελέγχει την πρόοδο του ως προς την επίτευξη κάθε στόχου.
- Δεν συνεπάγονται καταμερισμό των υποχρεώσεων, καθώς είναι κοινοί στόχοι που πρέπει να επιτευχθούν από όλες τις χώρες με συνδυασμό ευρωπαϊκών και εθνικών μέτρων.
- Είναι αλληλένδετοι και αλληλοενισχυόμενοι

- Η βελτίωση της εκπαίδευσης συμβάλλει στην αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση της φτώχειας
- Η Έρευνα, η Τεχνολογία και η Καινοτομία, καθώς και η αποτελεσματικότερη χρήση της ενέργειας αυξάνουν την ανταγωνιστικότητα και δημιουργούν θέσεις εργασίας.
- Η επένδυση σε καθαρότερες τεχνολογίες καταπολεμά την κλιματική αλλαγή και ταυτόχρονα δημιουργεί νέες ευκαιρίες επιχειρηματικότητας και απασχόλησης

3.6 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Η στατιστική υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Eurostat, δημοσιεύει ανά τακτά χρονικά διαστήματα πλήρεις εκθέσεις προόδου οι οποίες αφορούν την επίτευξη των στόχων. Για το διάστημα 2014-2015, η Επιτροπή πραγματοποίησε ενδιάμεση αξιολόγηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η δημόσια διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο αυτής της αξιολόγησης, κατέδειξε ότι η στρατηγική εξακολουθεί να θεωρείται ως κατάλληλο πλαίσιο για την προώθηση της απασχόλησης και της ανάπτυξης. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή αποφάσισε να συνεχίσει τη στρατηγική, εξασφαλίζοντας την παρακολούθηση και την εφαρμογή της στο πλαίσιο μιας διαδικασίας που είναι γνωστή ως «Ευρωπαϊκό εξάμηνο» .

ΜΕΤΡΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ

4.1 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ– ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ

Όπως καταδεικνύεται από την οικονομική θεωρία, αλλά και όπως αδιαμφισβήτητα έχει αποδείξει η οικονομική κρίση, βασική προϋπόθεση για την επίτευξη του άριστου, ενός τουλάχιστον ικανοποιητικού επιπέδου κοινωνικής ευημερίας με την έννοια που ο όρος αυτός λαμβάνει στην οικονομική επιστήμη, είναι η κατά το δυνατόν μεγαλύτερη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων σε όλες τις διαστάσεις και σε όλα τα επίπεδα που εμφανίζονται καθώς η παροχή ενός πλαισίου ευκαιριών για ισόρροπη ανάπτυξη.

Εδώ εδράζεται και η έννοια του λεγόμενου «περιφερειακού προβλήματος» το οποίο φυσικά δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά οι δυνάμεις της αγοράς δρώντας αυτόνομα και ελεύθερα.

Το περιφερειακό πρόβλημα λοιπόν, της άνισης κατανομής πόρων και ευκαιριών αναλύεται και μελετάται υπό το πρίσμα μιας σειράς κριτηρίων. Τα κριτήρια αυτά είναι:

- Το ιδεολογικό κριτήριο, το οποίο προτάσσει τις ανισότητες στις ευκαιρίες,
- Το χωροταξικό κριτήριο, το οποίο εστιάζει στις ανισότητες στο χώρο
- Το κλαδικό κριτήριο, το οποίο εισάγει την έννοια της κλαδικής σύνθεσης και της παραγωγικής δομής,
- Το αναπτυξιακό κριτήριο, το οποίο στηρίζεται στο επίπεδο και στο ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης (Παπαδασκαλόπουλος & Χριστοφάκης, 2009)

Βέβαια, τα αίτια δημιουργίας του περιφερειακού προβλήματος εμφανίζουν μεγάλη ποικιλία και σχετίζονται με παράγοντες όπως:

1. Η γεωγραφία
2. Η κλαδική διάρθρωση της εκάστοτε περιφέρειας
3. Η χαμηλή κινητικότητα εργασίας- κεφαλαίου
4. Το θεσμικό πλαίσιο,
5. Η πολιτική,
6. Ο πολιτισμός
7. Οι εξωτερικές οικονομίες
8. Το περιβάλλον
9. Η έλλειψη διάχυσης καινοτόμων δράσεων
10. Ο εξωτερικός έλεγχος

11. Η περιορισμένη επιχειρηματική πρωτοβουλία (Παπαδασκαλόπουλος & Χριστοφάκης, 2009)

Παρά το γεγονός όμως ότι έχει διατυπωθεί πλήθος θεωριών και αναλύσεων επί του θέματος, όπως αυτές των Rostow, Friedman, Hirschmann, Myrdal, Aydalot, Krugman είναι φανερό ότι το πρόβλημα όχι μόνο δεν εξομαλύνεται, αλλά αντιθέτως βαίνει διαρκώς εντονότερο.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Ενωμένη Ευρώπη, όπου ο αναπτυξιακός δυϊσμός, μεταξύ αναπτυγμένου βορρά και αναπτυσσόμενου νότου, γίνεται διαρκώς πιο έντονος, γεγονός το οποίο καταδεικνύει τις αδυναμίες της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης σε οικονομικό επίπεδο, πέρα από το νομισματικό, αλλά ταυτόχρονα ενισχύει τη λογική του δόγματος ότι δεν μπορεί να υπάρξει ενότητα χωρών με έντονες περιφερειακές ανισότητες. Στο Ευρωπαϊκό επίπεδο μάλιστα η έννοια της ισότητας και της αναδιανομής έχει περάσει σε δεύτερη μοίρα όπως αποδεικνύεται μέσα από τις προτεραιότητες της νέας προγραμματικής περιόδου (Στρατηγική Ευρώπη 2014-2020).

Στο παραπάνω πλαίσιο εντάσσονται φυσικά και οι Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες, ως αναπόσπαστο μέρος της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και σε επίπεδο εθνικών οικονομιών των εκάστοτε κρατών-μελών. Συνεπώς, σπουδαίο ρόλο στο πλαίσιο των δράσεων του Περιφερειακού Προγραμματισμού, καθώς και όλων των αντίστοιχων διαδικασιών λήψης αποφάσεων, διαδραματίζει η μέτρηση και η μελέτη των ανισοτήτων στους κλάδους Πολιτισμού και Δημιουργικότητας που υφίστανται σε ευρωπαϊκό-περιφερειακό επίπεδο.

4.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΣΟΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Οι μέθοδοι και δείκτες της ποσοτικής περιφερειακής ανάλυσης, μεταξύ άλλων, αξιοποιούνται κυρίως στα ακόλουθα θέματα: (α) στον προσδιορισμό της φυσιογνωμίας των περιφερειών και τη μέτρηση των περιφερειακών ανισοτήτων με την αξιοποίηση της περιφερειακής και στατιστικής ανάλυσης, (β) στην κλαδική διερεύνηση της ειδίκευσης των περιφερειών και της χωρικής συμπεριφοράς των κλάδων με την αξιοποίηση της ομάδας των δεικτών των συντελεστών συμμετοχής και ειδίκευσης (Παπαδασκαλόπουλος, 2000). Κατά τη χρήση και αξιοποίηση των δεικτών και των μεθόδων της περιφερειακής ανάλυσης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μια σειρά παραμέτρων που επηρεάζουν και διαμορφώνουν τόσο τα ίδια τα αποτελέσματα, όσο και την ερμηνεία αυτών όπως: (α) η φυσιογνωμία της περιφέρειας με επίκεντρο την εξέταση της γεωμορφολογίας της (β) τα διαθέσιμα περιφερειακά δεδομένα υπό την έννοια της αντιμετώπισης των προβλημάτων, που σχετίζονται με αυτά, όπως η ποιότητα, η συγκρισιμότητα και η δυσκολία πρόσβασης σε αυτά και (γ) οι παράγοντες που προσδιορίζουν το πλαίσιο της

περιφερειακής ανάπτυξης, όπως οι νέοι παράγοντες χωροθέτησης δραστηριοτήτων, η διεθνοποίηση του κεφαλαίου και της οικονομίας, η ανάπτυξη δικτύων καθώς και η ενίσχυση της τοπικότητας. Παράγοντες όπως αυτοί, επηρεάζουν κυρίως την ερμηνεία των αποτελεσμάτων, καθώς και τις τιμές των δεικτών.

Δυστυχώς, στην πραγματικότητα, τις περισσότερες φορές προκρίνεται η ανάλυση η οποία συνδέεται με το αναπτυξιακό κριτήριο, δηλαδή με τη διερεύνηση του επιπέδου και των ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, με συνέπεια των παραμερισμών του χωροταξικού και ιδιαίτερα του ιδεολογικού κριτηρίου. Η πρακτική αυτή οδηγεί στη μη αξιοποίηση παραγόντων, που όμως είναι βασικοί για τη δημιουργία ανισοτήτων όπως οι ευκαιρίες για ανάπτυξη, επενδύσεις, εμπόριο, εκπαίδευση, περίθαλψη.

Σύμφωνα με τον Bailly, «η διεύρυνση και ανάλυση των περιφερειακών δεδομένων όπως οι ανισότητες, πρέπει να συμβαδίζει με ορισμένους βασικούς κανόνες». Σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς, οι περιφερειολόγοι, ως μέλη της κοινωνίας διακατέχονται από συγκεκριμένη ιδεολογία, η οποία θα πρέπει να καθορίζεται και να εξηγείται εκ των προτέρων, η περιφερειακή πραγματικότητα διαμορφώνεται μέσα στα μοντέλα που δημιουργούνται για την αναπαράσταση των περιφερειακών δεδομένων, τα χρησιμοποιούμενα μοντέλα και οι μέθοδοι αναπαριστούν και διερευνούν ένα τμήμα μόνο της πραγματικότητας σε περιφερειακό ή κλαδικό επίπεδο, τα αξιοποιούμενα μοντέλα και οι δείκτες συντελούν στη δημιουργία μιας κατάλληλης αλλά παράλληλα μερικής εικόνας της πραγματικότητας που διαμορφώνεται από την ιδεολογία, τις βασικές αρχές και τις παραδοχές του ερευνητή με συνέπεια και φυσικά, να υπάρχει αλληλεξάρτηση μεταξύ αναπτυξιακής διαδικασίας και θεμελιωδών αρχών από τις οποίες διαμορφώνεται και σχεδιάζεται ο αναπτυξιακός προσανατολισμός (Παπαδασκαλόπουλος, 2000).

4.3 ΠΟΣΟΣΤΑ-ΛΟΓΟΙ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

Τα ποσοστά και οι ποσοστιαίες κατανομές αξιοποιούνται στη διεύρυνση και ανάλυση της κλαδικής διάρθρωσης των περιφερειών, της περιφερειακής κατανομής των δραστηριοτήτων και της εξέλιξης των περιφερειακών μεγεθών, ενώ οι λόγοι αξιοποιούνται κυρίως για τη διαμόρφωση βασικών δεικτών.

Η ποσοστιαία μεταβολή δίνεται από τον τύπο:

$$\text{Π.Μ.} = \frac{X_t - X_0}{X_0} \cdot 100$$

όπου, Π.Μ.: η Ποσοστιαία Μεταβολή,

X_t : η τιμή του χαρακτηριστικού κατά το τελικό έτος της ερευνώμενης περιόδου και

X_0 : η τιμή του χαρακτηριστικού κατά το αρχικό έτος

Η διαφορά $X_t - X_0$ μετρά την απόλυτη μεταβολή μεταξύ των ετών 0 και t

4.4 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ: ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ

Ο όρος περιφερειακές ανισότητες χρησιμοποιείται για να υποδηλώσει τις διαφορές στην ευημερία ή στην ανάπτυξη, που υφίστανται μεταξύ των περιφερειών (Παπαδασκαλόπουλος, 2000).

Οι ανισότητες μπορούν να αφορούν είτε το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης είτε τους ρυθμούς ανάπτυξης. Ενδέχεται μάλιστα μια χώρα να έχει υψηλό επίπεδο ανάπτυξης, όπως αυτό εκφράζεται με τη βοήθεια του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, ενώ ταυτόχρονα να παρουσιάζει μεγάλο επίπεδο ανισότητας και αντίστροφα. Στην ουσία, ο βαθμός ανισότητας αποτελεί την απόκλιση του επιπέδου ανάπτυξης των περιφερειών μιας χώρας, ανάλογα πάντα και με το χωρικό επίπεδο στο οποίο διεξάγεται η έρευνα από το μέσο επίπεδο ανάπτυξης της χώρας.

Ένας προσδιορισμός των περιφερειακών ανισοτήτων διαφορετικός από αυτόν που βασίζεται στα κριτήρια που περιγράφηκαν προηγουμένως (ιδεολογικό, χωροταξικό, αναπτυξιακό), είναι αυτός που διακρίνει τις ανισότητες που αφορούν:

- Το επίπεδο ευημερίας ή το πραγματικό εισόδημα των κατοίκων των επιμέρους περιφερειών, από τις ανισότητες,
- Στην κατανομή δραστηριοτήτων, θέσεων εργασίας και πληθυσμού (M.Polese, 1994).

Όμως, παρά το γεγονός ότι η βασική επιδίωξη της περιφερειακής πολιτικής είναι η άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων που εντάσσονται κυρίως στην πρώτη κατηγορία, η μέτρηση των ανισοτήτων αφορά κυρίως την δεύτερη ομαδοποίηση, εξαιτίας της έντονης αλληλεξάρτησης των δύο τύπων ανισοτήτων και της διαθεσιμότητας των στατιστικών στοιχείων (Παπαδασκαλόπουλος, 2000).

Σύμφωνα με το αναπτυξιακό κριτήριο και με τη βοήθεια τόσο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ (Y/P), ως κύριου μέτρου του επιπέδου ανάπτυξης, όσο και του ρυθμού μεταβολής του κατά κεφαλήν ΑΕΠ (p), οι περιφέρειες μπορούν να ταξινομηθούν στις εξής τέσσερις κατηγορίες:

- Αναπτυγμένες περιφέρειες, με κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεγαλύτερο από το μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας και παράλληλα ρυθμό μεταβολής του κ.κ ΑΕΠ της περιφέρειας μεγαλύτερο από το ρυθμό μεταβολής του κ.κ ΑΕΠ της χώρας,

- Φθίνουσες περιφέρειες, , με κ.κ ΑΕΠ μεγαλύτερο από το μέσο κ.κ ΑΕΠ της χώρας το οποίο όμως παρουσιάζει ρυθμό αύξησης μικρότερο του αντίστοιχου εθνικού μέσου ρυθμού
- Αναπτυσσόμενες περιφέρειες, με χαμηλότερο κ.κ ΑΕΠ σε σχέση με το μέσο εθνικό, αλλά ταυτόχρονα με ταχύτερο ρυθμό αύξησης συγκριτικά με τον εθνικό ρυθμό
- Προβληματικές περιφέρειες, με χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ, το οποίο αυξάνεται με χαμηλότερο ρυθμό απ ό τι το αντίστοιχο μέσο εθνικό.

Όλα τα παραπάνω βέβαια, με την προϋπόθεση ότι ο ρυθμός μεταβολής του κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι θετικός.

Σύμφωνα με τον Trachen, «οι περιφερειακές ανισότητες παρουσιάζουν μια τάση μείωσης όταν οι χώρες σταδιακά προσεγγίσουν ένα υψηλό επίπεδο ανάπτυξης». Πιο αναλυτικά, κατά τα πρώτα στάδια της ανάπτυξης ή διασταλτικά στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες με χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ, οι περιφερειακές ανισότητες παρουσιάζουν ταχεία αύξηση. Στο στάδιο αυτό, υφίστανται σημαντικές μετακινήσεις πληθυσμού από τις πλέον αδύναμες προς τις δυναμικές περιφέρειες και κατ' επέκταση προς τα μεγάλα αστικά κέντρα. Μετά από μια μεταβατική περίοδο επέρχεται άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων που έχει ως αποτέλεσμα την άνοδο του ρυθμού ανάπτυξης μέσω έργων υποδομών και επενδύσεων και συνεπώς την ολοκλήρωση του χώρου.

Προς την κατεύθυνση αυτή κινείται η θεωρία του Kuznets, η οποία συσχετίζει τις εισοδηματικές ανισότητες και το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, κατά την πρώιμη ανάπτυξη, οι εισοδηματικές ανισότητες είναι μικρές και κορυφώνονται σε ένα αυθαίρετο σημείο. Καθώς συνεχίζεται η ανάπτυξη, η εισοδηματική ανισότητα μειώνεται.

Σύμφωνα με τον Williamson, «οι περιφερειακές ανισότητες ακολουθούν το ίδιο σχήμα και την ίδια πορεία με την καμπύλη Kuznets». Συνεπώς, οι περιφερειακές ανισότητες κατά τα πρώιμα στάδια ανάπτυξης μιας χώρας είναι σχετικά μικρές. Όταν η χώρα αναπτύσσεται, τότε ορισμένες περιοχές αναπτύσσονται ταχύτερα από άλλες. Όσο προχωρά η ανάπτυξη, τόσο αυξάνεται η ανισότητα. Μέχρι ένα σημείο, όπου κορυφώνεται σε ένα συγκεκριμένο επίπεδο ανάπτυξης και στη συνέχεια αρχίζει να διαχέεται η ανάπτυξη. Όσο αυξάνεται το κ.κ ΑΕΠ, δηλαδή το επίπεδο ανάπτυξης, τόσο μειώνεται η ανισότητα.

Σύμφωνα με τον Polese, «τα αναπτυγμένα κράτη πληρούν όλες τις προϋποθέσεις για την καταπολέμηση των περιφερειακών ανισοτήτων». Οι προϋποθέσεις αυτές σχετίζονται με την ύπαρξη κοινωνικής πίεσης, αλλά ταυτόχρονα και πολιτικής βούλησης των κατάλληλων μέσων.

Οι περιφερειακές ανισότητες δεν ακολουθούν όμως πάντα, την όπως περιγράφηκε πορεία του ανωτέρω παραδείγματος. Υπάρχει πιθανότητα ορισμένες περιμετρικές χώρες να αγγίζουν υψηλά επίπεδα κ.κ ΑΕΠ, που να προσεγγίζουν μάλιστα στο κ.κ ΑΕΠ των ανεπτυγμένων χωρών. Το γεγονός αυτό οφείλεται καθαρά στο έλλειμμα κατάλληλων κοινωνικοοικονομικών δομών των χωρών αυτών καθώς και στις αδυναμίες του κ.κ ΑΕΠ ως δείκτη του επιπέδου οικονομικής ανάπτυξης που περιγράφηκαν παραπάνω (Παπαδασκαλόπουλος 2000).

Στη δεκαετία του 1990 εμφανίστηκαν τα μοντέλα σύγκλισης-απόκλισης, που βασίζονταν στην πεποίθηση, ότι η παγκοσμιοποίηση θα έχει ως αποτέλεσμα την επίτευξη μεγαλύτερου βαθμού σύγκλισης του επιπέδου ανάπτυξης και μείωση της ανταγωνιστικότητας. Σύμφωνα με τα μοντέλα αυτά υφίστανται 2 τρόποι μέτρησης: α) σ -convergence και β) b -convergence. Η μέθοδος σ -convergence ερευνά την ύπαρξη ή μη σύγκλισης μέσω της κλίσης της καμπύλης που σχηματίζεται διαχρονικά από τη μεταβολή του συντελεστή μεταβλητότητας CV, που εκφράζει το βαθμό περιφερειακής ανισότητας που επικρατεί σε μια συγκεκριμένη στιγμή. Αντίστοιχα, η μέθοδος b -convergence στηρίζεται στη σχέση, όπως αυτή αποτυπώνεται μέσω μιας καμπύλης της μορφής $y=a\pm bx$, μεταξύ του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης και του επιπέδου οικονομικής ανάπτυξης όπου συγκεκριμένα για να υπάρξει σύγκλιση των περιφερειακών ανισοτήτων, η σχέση των δύο αυτών μεταβλητών θα πρέπει να είναι αντιστρόφως ανάλογη.

4.5 ΜΕΤΡΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ

Τα μέτρα τα οποία χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση των περιφερειακών ανισοτήτων, είναι τα μέτρα διασποράς και τα μέτρα συγκέντρωσης. Η διαφορά μεταξύ των δύο κατηγοριών είναι ότι τα μεν μέτρα διασποράς έχουν ως σημείο αναφοράς το μέσο περιφερειακό επίπεδο, δηλαδή τον αριθμητικό μέσο για τη μέτρηση των διαπεριφερειακών ανισοτήτων, ενώ τα μέτρα συγκέντρωσης ανιχνεύουν τις ανισότητες σε σχέση με τη συνολική κατάσταση της περιφερειακής ισότητας (Παπαδασκαλόπουλος 2000)

4.6 ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ ΤΩΝ ΑΚΡΩΝ ΤΙΜΩΝ

Σε περίπτωση που δεν είναι διαθέσιμη η συνολική απαιτούμενη πληροφορία χρησιμοποιούνται τα μέτρα διασποράς των άκρων τιμών, τα οποία είναι τα εξής:

- Εύρος μεταβολής: $v=x_1-x_2$, όπου x_1 : ανώτερη τιμή και x_2 : η κατώτερη τιμή
- Σχέση Άκρων Τιμών

$$R = \frac{X_1 X_1}{X_2 X_2}$$

Όπου, τα x_1 και x_2 αναπαριστούν είτε την ανώτερη και κατώτερη τιμή του εξεταζόμενου χαρακτηριστικού αντίστοιχα, είτε τον αριθμητικό μέσο του ανώτερου 10% των τιμών του χαρακτηριστικού προς τον αριθμητικό μέσο του κατώτερου 10% αντίστοιχα.

- Απόκλιση από τις άκρες τιμές: $E = e_1 - e_2$,

όπου το e_1 προκύπτει από τη σχέση:

$$e_1 = X_1 - \bar{X} \bar{X} \quad \text{ή} \quad e_1 = \frac{X_1 X_1}{\bar{X} \bar{X}},$$

όπου ο X_1 : η ανώτερη τιμή του χαρακτηριστικού

και $\bar{X} \bar{X}$: ο αριθμητικός μέσος των τιμών του χαρακτηριστικού,

και το e_2 από τη σχέση: $e_2 = X_2 - \bar{X} \bar{X}$ ή $e_2 = \frac{X_2 X_2}{\bar{X} \bar{X}}$

όπου, ο X_2 : η κατώτερη τιμή του χαρακτηριστικού

4.7 ΜΕΤΡΑ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

Προκειμένου όμως να ξεπεραστεί ο περιορισμός της παρεχόμενης πληροφορίας εξαιτίας της χρήσης μόνο των ακραίων τιμών, χρησιμοποιούνται τα μέτρα συνολικής διασποράς, τα οποία δίνουν πληροφορίες για τις αποκλίσεις και τη διασπορά όλων των τιμών του εξεταζόμενου χαρακτηριστικού με βάση την κεντρική τιμή του. Τα μέτρα αυτά είναι:

- Μέση Απόκλιση

Όπου, x_r η τιμή του χαρακτηριστικού στην περιφέρεια r και $\bar{x}$ (διανυσματικό) ο αριθμητικός μέσος των τιμών του χαρακτηριστικού.

- Μέση Απόκλιση Τετραγώνου

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum (x_r - \bar{x})^2}{N}}$$

- Διακύμανση:

$$\sigma^2 = \frac{\sum (x_r - \bar{x})^2}{N}$$

Η εξάρτηση των παραπάνω μέτρων από την τιμή του αριθμητικού μέσου με αποτέλεσμα να δημιουργούνται προβλήματα στις συγκρίσεις οδηγεί στη χρήση ενός άλλου μέτρου, του συντελεστή μεταβλητότητας.

- Συντελεστής μεταβλητότητας

$$CV = \frac{\sigma}{\bar{X}} 100$$

Τα μέτρα διασποράς παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την απόκλιση που παρουσιάζει, κατά μέσο όρο, κάθε περιφέρεια από την ισοκατανομή του εξεταζόμενου περιφερειακού μεγέθους. Αποκαλύπτοντας λοιπόν, τις αποκλίσεις των τιμών του εξεταζόμενου χαρακτηριστικού ως ποσοστό της κεντρικής τιμής του, επιτρέπει τη διενέργεια τόσο των διαχρονικών συγκρίσεων όσο και συγκρίσεων μεταξύ περιφερειών με διαφορετικά χαρακτηριστικά, για παράδειγμα διαφορετικούς μέσους όρους ή διαφορετικές μονάδες μέτρησης (Παπαδασκαλόπουλος 2000).

- Σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας

$$WCV = \frac{\sqrt{\sum r(y_r - \bar{y})^2 p_r}}{\bar{y}} 100$$

Όπου, Y_r : το περιφερειακό κατά κεφαλήν εισόδημα και

p_r : η συμμετοχή του περιφερειακού πληθυσμού στον πληθυσμό του συνόλου των περιφερειών

Ο σταθμισμένος συντελεστής μεταβλητότητας, μετρά τη διασπορά του κ.κ. περιφερειακού εισοδήματος από τον εθνικό μέσο όρο, σταθμισμένη με τη συμμετοχή της περιφέρειας στο συνολικό πληθυσμό.

Στην περίπτωση που η τιμή του συντελεστή μεταβλητότητας είναι ίση με το μηδέν σημαίνει ότι υπάρχει πλήρης περιφερειακή ισότητα, ενώ για τις περιπτώσεις ανισοκατανομής δεν υπάρχει συγκεκριμένο όριο.

4.8 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ

Για την προσέγγιση της ειδίκευσης των περιφερειών και της χωρικής εγκατάστασης και συμπεριφοράς των οικονομικών δραστηριοτήτων, παρά το γεγονός ότι η προσέγγιση στηρίζεται σε μεθόδους που την καθιστούν στατική εξαιτίας του γεγονότος ότι βασικές μεταβλητές όπως η κλαδική διάρθρωση, οι προτιμήσεις, οι καταναλωτικές συνήθειες και η τεχνολογία θεωρούνται δεδομένες, χρησιμοποιείται μια ομάδα εξειδικευμένων δεικτών, με σημαντικότερο το

συντελεστή συμμετοχής. Ο συντελεστής συμμετοχής επιτρέπει συγκρίσεις μεταξύ περιφερειών και δραστηριοτήτων με αναφορά πάντα στα εθνικά μεγέθη και υπολογίζεται από τον τύπο:

$$LQ = \frac{\frac{A_{ir}}{A_r}}{\frac{A_{in}}{A_n}}$$

Όπου LQ: ο συντελεστής Συμμετοχής,

A_{ir} : η απασχόληση του κλάδου i στην περιφέρεια r

A_r : η συνολική απασχόληση στην περιφέρεια r

A_{in} : η απασχόληση του κλάδου i στο συνολικό της χώρας και

A_n : η συνολική απασχόληση στη χώρα

Ισχύει ότι όταν:

- **LQ=1** η δραστηριότητα i είναι ανεπτυγμένη στην περιφέρεια όσο και στο σύνολο της χώρας,
- **LQ>1**, η δραστηριότητα i είναι περισσότερο ανεπτυγμένη στην περιφέρεια απ' ό,τι στο σύνολο της χώρας και
- **LQ<1**, η δραστηριότητα i είναι λιγότερο ανεπτυγμένη στην περιφέρεια απ' ό,τι στη χώρα.

Σύμφωνα με τους Mayer και Pleeter(1975), ο συντελεστής συμμετοχής αποτελεί έναν ικανοποιητικό δείκτη στην προσπάθεια διερεύνησης του εξαγωγικού προσανατολισμού της συγκεκριμένης δραστηριότητας, στην οποία αναφέρεται. Έτσι όταν:

- **LQ=1**, τότε η δραστηριότητα i θεωρείται εξισορροπημένη,
- **LQ>1**, τότε η δραστηριότητα i θεωρείται βασική εξαγωγική και
- **LQ<1**, τότε η δραστηριότητα i θεωρείται μη βασική

Αυτό σημαίνει ότι αν:

- **LQ=1**, η περιφέρεια συμμετέχει στη δραστηριότητα i κατά το ίδιο ποσοστό που συμμετέχει στο σύνολο των δραστηριοτήτων
- **LQ>1**, η περιφέρεια συμμετέχει στη δραστηριότητα i κατά μεγαλύτερο ποσοστό από αυτό που συμμετέχει στο σύνολο των δραστηριοτήτων και
- **LQ<1**, η περιφέρεια συμμετέχει στη δραστηριότητα i σε μικρότερο ποσοστό από ό,τι συμμετέχει στο σύνολο των δραστηριοτήτων

4.9 ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΟ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Σύμφωνα με τον Παπαδασκαλόπουλο, «ο συντελεστής συμμετοχής αποτελεί μια ακριβή ένδειξη για την απαρίθμηση των σχετικών καταστάσεων των περιφερειών και την ποσοτική παρουσίαση διαφόρων ενδείξεων, με αναφορά στα εθνικά μεγέθη, για τις οποίες δεν υπάρχει σαφής εικόνα» .

Ο συντελεστής συμμετοχής χρησιμοποιείται ως επί το πλείστον, για τον καθορισμό οικονομικών βιομηχανικών δομών και την εξειδίκευση, αλλά και για σύγκριση διαφόρων περιφερειών.

Η εκτίμηση των συντελεστών συμμετοχής μπορεί να γίνει με βάση την επεξεργασία δεδομένων ΑΕΠ, Επενδύσεων, Προστιθέμενης Αξίας, Αμοιβών, Παραγωγικότητας. Συνήθως χρησιμοποιούνται δεδομένα απασχόλησης. Ο συντελεστής συμμετοχής όμως χαρακτηρίζεται από συγκεκριμένους περιορισμούς, οι οποίοι συνοψίζονται στο ότι στην ουσία παρέχει απλά μια διαφοροποίηση και ταξινόμηση περιφερειών. Δεν παρέχει στοιχεία για το αν η ανάπτυξη είναι ικανοποιητική ή όχι. Για την εγκατάσταση των δραστηριοτήτων μέσα στην περιφέρεια ή για προβλήματα στη λειτουργία της εξεταζόμενης δραστηριότητας στη συγκεκριμένη περιφέρεια. Αυτό οδηγεί σε μια σιωπηρή παραδοχή, ότι δηλαδή οι υπό εξέταση περιφέρειες είναι ομοιογενείς. Παρόλα αυτά, η ευκολία υπολογισμού του και η ύπαρξη των απαραίτητων στοιχείων και δεδομένων για τον υπολογισμό του, καθιστά το συντελεστή συμμετοχής, ένα ιδιαίτερο χρήσιμο εργαλείο ειδικά για την περιφερειακή ανάλυση (Παπαδασκαλόπουλος 2000).

4.10 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Οι Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες εμφανίζουν την τάση να συσπειρώνονται σε συγκεκριμένες περιοχές προκειμένου να επωφεληθούν τόσο από τις διάφορες εσωτερικές οικονομίες κλίμακας που συνίστανται στη μείωση του μέσου κόστους παραγωγής για μια επιχείρηση, όσο και από τις εξωτερικές οικονομίες κλίμακας, οι οποίες σύμφωνα με τους Πετράκο και Ψυχάρη ονομάστηκαν συλλήβδην οικονομίες συγκέντρωσης (*agglomeration economies*). Οι εξωτερικές οικονομίες κλίμακας σχετίζονται με κοστολογικά οφέλη, προερχόμενα από το εξωτερικό περιβάλλον των επιχειρήσεων, ενώ εμφανίζονται είτε με τη μορφή των οικονομιών εντοπιότητας ή συσπείρωσης (*localization economies*), όπου η μείωση του μέσου κόστους παραγωγής μιας επιχείρησης προέρχεται από τη μεγέθυνση του κλάδου στον οποίο ανήκει και τη συγκέντρωση ομοειδών επιχειρήσεων σε μια περιοχή, είτε με τη μορφή των οικονομιών αστικοποίησης, όπου η μεγέθυνση της πόλεως στην οποία είναι ενταγμένη και το υψηλότερο επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας και διαθέσιμων υπηρεσιών στη συγκεκριμένη πόλη συντελεί στη μείωση του κατά μονάδα κόστους μιας επιχείρησης (Καραβέλη, 2009; Πετράκος & ψυχάρης, 2004). Οφέλη επίσης αντλούνται και από τις οικονομίες

φάσματος, όπου επιτυγχάνεται η μείωση του μέσου κόστους παραγωγής για μία επιχείρηση μέσω της αύξησης της κλίμακας παραγωγής δύο ή περισσότερων αγαθών.

Συνεπώς οι Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες δείχνουν μεγάλη τάση συγκέντρωσης αυξάνοντας τις δυνατότητες τους ως προς την εμπορία αγαθών και ανταλλαγή πληροφοριών με μικρότερα κόστη, την επιλογή εξειδικευμένου ενεργητικού δυναμικού, την αξιοποίηση κοινών υποδομών και τη μείωση των επισφαλειών τη αγοράς μέσω συνεργειών (Αυδίκος, 2014).

Σύμφωνα με τον Power «για την πλειοψηφία των χωρών του ΟΑΣΑ, οι Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες, τείνουν να συγκεντρώνονται στις μεγάλες πόλεις και κυρίως στις μικροπολιτικές περιοχές, όπου καθοριστικό παράγοντα διαδραματίζει η αστική πυκνότητα», ενώ σύμφωνα με άλλους (Lazzaretti 2012) , καθοριστικό ρόλο για τη συσπείρωση έχουν παράγοντες όπως η παραγωγική ποικιλομορφία και το πλήθος των πολιτιστικών δρώμενων.

Βέβαια, η ένταση της συσπείρωσης των ΚΠΔ στα αστικά κέντρα διαφέρει ανά τη Ευρώπη. Η διαφοροποίηση αυτή, μεταξύ άλλων, οφείλεται και σε ιστορικούς λόγους αλλά και σε παράγοντες, που συνδέονται άμεσα με την άσκηση και εφαρμογή ή μη οργανωμένων πλαισίων πολιτικής.

Σύμφωνα με τη θεωρία της σωρευτικής αιτιότητας Myrdal (1957), η αγορά αυξάνει τις περιφερειακές ανισότητες, διότι εκεί που υπάρχουν συγκεντρώσεις παρατηρούνται αύξουσες αποδόσεις κλίμακας, ενώ παράλληλα απορρίπτει τους ισχυρισμούς περί φθίνουσας παραγωγικότητας του κεφαλαίου, ως παράγοντα αυτόματης μείωσης και εξισορρόπησης των περιφερειακών ανισοτήτων από το μηχανισμό της αγοράς. Αντιθέτως, οι οικονομίες συγκέντρωσης είναι πιο ανταγωνιστικές, εξαιτίας της σωρευτικής διαδικασίας. Ουσιαστικά, καταρρίπτει τους ισχυρισμούς των οπαδών της ελεύθερης αγοράς σχετικά με την ύπαρξη μηχανισμού αυτόματης εξίσωσης ανισοτήτων με το επιχείρημα ότι οι ανισότητες θα λειτουργούν σωρευτικά.

Με βάση τον Krugman, η ανάπτυξη μιας περιφέρειας εξαρτάται από τις κεντρομόλες και τις φυγόκεντρες δυνάμεις, που δημιουργεί η συγκέντρωση, ενώ κατά τον Harvey (The Limits to Capital, 1982), οι περιφερειακές ανισότητες αποτελούν συστατικό στοιχείο του καπιταλιστικού μοντέλου αναπαραγωγής. Ο Harvey υποστηρίζει ότι οι πλέον αναπτυγμένες περιοχές έχουν αποδεχθεί και εφαρμόσει περισσότερο τις καπιταλιστικές θεωρίες, χωρίς να παραλείπει ωστόσο να ασκήσει κριτική και στις κρατικές παρεμβατικές πολιτικές, που ευνοούν τις καπιταλιστικές πρακτικές, προωθώντας τη συγκέντρωση.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ- ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

5.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζονται και αναλύονται τα δεδομένα καθώς επίσης και η μεθοδολογία και οι τρόποι με τους οποίους αυτά επεξεργάστηκαν προκειμένου να ολοκληρωθεί η μελέτη.

5.2 ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

Με βάση την παραπάνω θεωρητική προσέγγιση , καθώς και όσα έχει να μας αναδείξει η βιβλιογραφία γύρω από το ζήτημα της Δημιουργικής Οικονομίας και των Δημιουργικών και Πολιτιστικών Βιομηχανιών, είναι αδιαμφισβήτητο ότι ο κλάδος αυτός της οικονομίας διαθέτει πλούσιο υλικό το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί σε έρευνα και μελέτη. Μέσα από τη θεωρητική προσέγγιση της Δημιουργικής Οικονομίας και κυρίως των Δημιουργικών και Πολιτιστικών Βιομηχανιών στις Ευρωπαϊκές Περιφέρειες αλλά και μέσα από τη μελέτη της ανάλογης βιβλιογραφίας, καταλήξαμε στα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία αποτέλεσαν παράγοντα παρακίνησης για την ανάληψη της συγκεκριμένης εργασίας και τα οποία φιλοδοξείται να απαντηθούν στην πορεία της εργασίας ή έχει γίνει ήδη μία πρώτη προσέγγιση στη μέχρι τώρα πορεία της συγκεκριμένης διατριβής.

- ❖ Παρατηρείται κάποια αλλαγή για τα έτη 2008-2016 στις ευρωπαϊκές περιφέρειες και τη Δημιουργική Οικονομία;
 - Υπήρξε συγκεκριμένος παράγοντας που επηρέασε συγκεκριμένες ευρωπαϊκές περιφέρειες ως προς τον χαρακτηρισμό τους σε αναπτυσσόμενες-ανεπτυγμένες-προβληματικές-φθίνουσες;
- ❖ Ποιο ρόλο διαδραματίζουν οι μικρές και μεσαίες περιφέρειες της Ευρώπης σύμφωνα με το αναπτυξιακό τους κριτήριο;

5.2.1 ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Τα δεδομένα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν στην συγκεκριμένη μελέτη αφορούν την απασχόληση των εργαζομένων σε συγκεκριμένους κλάδους σε 24 ευρωπαϊκές χώρες, 287 ευρωπαϊκές περιφέρειες. Τα απαιτούμενα δεδομένα αντλήθηκαν από την επίσημη σελίδα της Eurostat και αφορούν τα έτη 2008 και 2016. Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί ότι στην συγκεκριμένη μελέτη αποκλείστηκαν από τη έρευνα η Γαλλία, η Μάλτα, η Λετονία, η Λιθουανία, το Λουξεμβούργο η Εσθονία, η Κύπρος για τις οποίες δεν υπήρχαν στοιχεία προς αξιοποίηση από την Eurostat.

Οι κλάδοι Πολιτισμού και Δημιουργικότητας οι οποίοι επιλέχθηκαν προς ανάλυση σε Ευρωπαϊκό επίπεδο με βάση τη διψήφια κωδικοποίηση NACE, είναι οι εξής:

- Εκδοτικές δραστηριότητες (κλάδος 58)
- Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεις και εκδόσεις μουσικής (κλάδος 59)
- Δραστηριότητες προγραμματισμού και ραδιοφωνικών εκπομπών (κλάδος 60)
- Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες (κλάδος 62)
- Αρχιτεκτονικές δραστηριότητες και δραστηριότητες μηχανικών (κλάδος 71)
- Διαφήμιση και έρευνα αγοράς (κλάδος 73)
- Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες (κλάδος 74)

Βασικό κριτήριο για την επιλογή των συγκεκριμένων κλάδων είναι αφενός το γεγονός ότι αποτελούν ιδιαίτερα αντιπροσωπευτικούς κλάδους πολιτισμού και δημιουργικότητας στα πλαίσια της θεωρίας της δημιουργικής οικονομίας και αφετέρου το ιδιαίτερο κρίσιμο ζήτημα της επάρκειας των στατιστικών στοιχείων .

Η εργασία βασίζεται σε δευτερογενή στατιστικά στοιχεία, που αφορούν την απασχόληση τα οποία αντλήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat), κατόπιν σχετικού αιτήματος .

Τα στατιστικά μέτρα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν είναι επιγραμματικά:

- Ο αριθμητικός μέσος
- Η ποσοστιαία μεταβολή και
- Ο συντελεστής συμμετοχής LQ

Όσον αφορά το χρονικό εύρος της έρευνας χρησιμοποιούνται ως σημείο αναφοράς τα έτη 2008 και 2016 δηλαδή τα χρονικά σημεία αρχής και αντίστοιχα της φαινομενικά τουλάχιστον λήξης της οικονομικής κρίσης με σκοπό την άντληση συμπερασμάτων σχετικά με την πορεία και τη συμπεριφορά των συγκεκριμένων κλάδων πολιτισμού και δημιουργικότητας υπό το πρίσμα της οικονομικής επιβράδυνσης, που έπληξε σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό το σύνολο της Ευρώπης.

Τέλος ο τρόπος επεξεργασίας και ανάλυσης των δεδομένων της παρούσας εργασίας συμπληρώνεται από τη χαρτογραφική απεικόνιση, με χρήση του προγράμματος G.I.S (Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών), των κυριότερων στατιστικών μέτρων και αποτελεσμάτων καθώς και των αντίστοιχων διαγραμμάτων

διασποράς με σκοπό την αρτιότερη ανάλυση και ευκολότερη κατανόηση των αποτελεσμάτων αυτής.

ΑΝΑΛΥΣΗ

6.1 ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ

Στόχος της παρούσας εργασίας, όπως έχει ήδη αναφερθεί και σε προηγούμενα κεφάλαια είναι οι επιδράσεις των Δημιουργικών και Πολιτιστικών Βιομηχανιών στις μικρές και μεσαίου μεγέθους στις ευρωπαϊκές περιφέρειες. Σκοπός της διπλωματικής εργασίας είναι να γίνει μία προσπάθεια ερμηνείας και αιτιολογίας των αποτελεσμάτων που εξάγονται μέσα από την ανάλυση δεδομένων στον κλάδο της απασχόλησης μέσα από τη μέτρηση συγκεκριμένων δεικτών για τη Δημιουργική Οικονομία. Στις επόμενες παραγράφους παρουσιάζονται τα εξαγόμενα της μελέτης καθώς και η ανάλυση τους.

Στην παρούσα διπλωματική, βασικό εργαλείο για την διάκριση των Ευρωπαϊκών Περιφερειών, υπήρξε ο Συντελεστής Συμμετοχής (LQ) ο οποίος χρησιμοποιείται μεταξύ άλλων, στη σύγκριση, διαφοροποίηση και ταξινόμηση διαφόρων περιφερειών καθιστώντας τον ένα χρήσιμο εργαλείο ειδικά για την περιφερειακή ανάλυση. Στη συγκεκριμένη εργασία, με τη χρήση του Συντελεστή Συμμετοχής έγινε η κατηγοριοποίηση των περιφερειών σε ανεπτυγμένες, αναπτυσσόμενες, προβληματικές και φθίνουσες. Αυτή η διάκριση μας βοηθά στο να αναλύσουμε με γεωγραφικά και όχι μόνο κριτήρια κάθε κατηγορία κατά περίπτωση, καθώς και να ερμηνεύσουμε τι πραγματικά συνέβη στις Ευρωπαϊκές περιφέρειες στο διάστημα 2008 και 2016 και στη συνέχεια να οδηγηθούμε σε ασφαλή συμπεράσματα. Στην παρούσα εργασία, βασική μέθοδος η οποία χρησιμοποιήθηκε προκειμένου να παρατηρήσουμε το ρυθμό ανάπτυξης των περιφερειών είναι το αναπτυξιακό τους κριτήριο, το οποίο και τις χωρίζει σε τέσσερις αναπτυξιακές ομάδες σύμφωνα με τον συντελεστή συμμετοχής και το αναπτυξιακό τους κριτήριο. Αυτές είναι: οι αναπτυσσόμενες, οι ανεπτυγμένες, οι προβληματικές και οι φθίνουσες περιφέρειες των οποίων η διάκριση γίνεται σύμφωνα με τον συντελεστή συμμετοχής (LQ) και τον ρυθμό ανάπτυξης. Πιο συγκεκριμένα:

ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ: $LQ < 1$ & $\Pi.M > 16.2\%$	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ: $LQ > 1$ & $\Pi.M > 16.2\%$
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ: $LQ < 1$ & $\Pi.M < 16.2\%$	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ: $LQ > 1$ & $\Pi.M < 16.2\%$

6.1.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΙΝΑΚΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι τέσσερις κατηγορίες στις οποίες έχουμε διακρίνει τις ευρωπαϊκές περιφέρειες σύμφωνα με το αναπτυξιακό τους κριτήριο, δηλαδή σε ανεπτυγμένες, αναπτυσσόμενες, προβληματικές και φθίνουσες.

ΧΩΡΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2016	
belgium	Prov. Oost-Vlaanderen	1.489.084	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
belgium	Prov. West-Vlaanderen	1.184.418	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
belgium	Prov. Luxembourg (BE)	283.257	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
bulgaria	Yuzhen tsentralen	1.436.216	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
czechia	Strední Cechy	1.326.876	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
czechia	Moravskoslezsko	1.213.311	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
denmark	Midtjylland	1.293.309	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Freiburg	2.224.535	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Tübingen	1.823.573	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Oberpfalz	1.092.339	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Unterfranken	1.306.048	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Schwaben	1.846.020	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Brandenburg	2.484.826	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Gießen	1.040.091	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Kassel	1.213.712	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Niedersachsen	7.926.599	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Braunschweig	1.598.164	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Hannover	2.132.290	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Lüneburg	1.699.969	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Weser-Ems	2.496.176	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Nordrhein-Westfalen	17.865.516	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Münster	2.614.229	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Rheinland-Pfalz	4.052.803	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Koblenz	1.488.308	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Trier	532.715	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Rheinhessen-Pfalz	2.031.780	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Saarland	995.597	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Sachsen	4.084.851	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Dresden	1.602.754	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
germany	Schleswig-Holstein	2.858.714	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ

greece	Anatoliki Makedonia	604.504	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
greece	Dytiki Makedonia	273.843	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
greece	Thessalia	729.442	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
greece	Ipeiros	336.834	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
greece	Ionia Nisia	206.141	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
greece	Dytiki Ellada	668.258	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
greece	Stereia Ellada	555.830	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
greece	Voreio Aigaio	196.654	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
greece	Notio Aigaio	334.791	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
Hungary	Nyugat-Dunántúl	983.933	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
Hungary	Dél-Dunántúl	900.868	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
Hungary	Alföld és Észak	3.891.033	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
Hungary	Észak-Alföld	1.474.383	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
Hungary	Dél-Alföld	1.262.936	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
netherlands	Overijssel	1.144.280	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
netherlands	Burgenland (AT)	291.011	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
austria	Niederösterreich	1.653.691	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
austria	Südösterreich	1.792.494	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
austria	Steiermark	1.232.012	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
austria	Westösterreich	3.123.049	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
austria	Oberösterreich	1.453.948	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
austria	Salzburg	545.815	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
austria	Tirol	739.139	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
poland	Lubelskie (NUTS 2013)	2.118.528	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
poland	Kujawsko-Pomorskie	2.062.006	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
poland	Lódzkie		ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
poland	Swietokrzyskie		ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
poland	Lubelskie		ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
poland	Podkarpackie		ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
poland	Podlaskie		ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
italy	Nord-Est	3.256.282	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
slovenia	Vzhodna Slovenija	1.092.193	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
slovakia	Západné Slovensko	1.832.159	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
slovakia	Stredné Slovensko	1.343.458	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
slovakia	Východné Slovensko	1.617.347	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
filand	Pohjois- ja Itä-Suomi	1.298.457	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
sweden	Östra Mellansverige	1.638.825	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
sweden	Södra Sverige	4.257.622	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
sweden	Sydsverige	1.459.880	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
sweden	Västsverige	1.963.466	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
sweden	Övre Norrland	513.111	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
UK	Tees Valley and Durham	1.190.295	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
UK	Cumbria	497.677	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
UK	Merseyside	1.526.142	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ

UK	Yorkshire and The Humber	5.406.546	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
UK	East Yorkshire and Northern Lincolnshire	927.490	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
UK	South Yorkshire	1.378.722	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
UK	West Yorkshire	2.289.330	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
UK	East of England	6.105.480	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
UK	East Anglia	2.477.141	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
UK	Essex	1.795.481	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
UK	South West (UK)	5.492.326	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
UK	Cornwall and Isles of Scilly	554.342	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
UK	Wales	3.105.858	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
UK	West Wales and The Valleys	1.954.116	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
UK	East Wales	1.151.742	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
UK	Highlands and Islands	468.546	ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ
belgium	Prov. Antwerpen	1.828.927	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
belgium	Prov. Brabant Wallon	397.745	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
bulgaria	Yugozapaden	2.121.185	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
czechia	Praha	1.267.449	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
czechia	Jihovýchod	1.684.500	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
germany	Baden-Württemberg	10.879.618	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
germany	Stuttgart	4.069.533	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
germany	Bayern	12.843.514	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
germany	Oberbayern	4.588.944	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
germany	Mittelfranken	1.738.686	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
germany	Berlin	3.520.031	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
germany	Bremen	671.489	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
germany	Hamburg	1.787.408	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
germany	Hessen	6.176.172	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
germany	Darmstadt	3.922.369	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
germany	Düsseldorf	5.173.623	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
germany	Köln	4.422.371	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
ireland	Southern and Eastern (NUTS 2013)		ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
netherlands	Noord-Holland	2.784.854	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
austria	Ostösterreich	3.784.928	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
austria	Wien	1.840.226	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
poland	Malopolskie	3.330.031	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
poland	Makroregion Poludniowo-Zachodni	3.817.181	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
poland	Dolnoslaskie	2.864.624	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ

poland	Pomorskie	2.277.059	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
romania	Nord-Vest	2.576.777	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
slovakia	Bratislavský kraj	633.288	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
sweden	Östra Sverige	3.870.264	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
sweden	Stockholm	2.231.439	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
UK	Bedfordshire and Hertfordshire	1.832.858	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
UK	London	8.759.408	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
UK	Berkshire, Buckinghamshire and Oxfordshire	2.371.762	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
UK	Gloucestershire, Wiltshire and Bristol/Bath area	2.450.153	ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
belgium	Prov. Hainaut	1.341.267	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
belgium	Prov. Liège	1.103.490	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
belgium	Prov. Namur	492.074	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
bulgaria	Severna yugoiztochna Bulgaria	3.596.383	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
bulgaria	Severozapaden	783.909	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
bulgaria	Severen tsentralen	815.441	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
bulgaria	Severoiztochen	944.458	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
bulgaria	Yugoiztochen	1.052.575	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
czechia	Jihozápad	1.214.450	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
czechia	Severozápad	1.120.654	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
czechia	Severovýchod	1.507.209	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
czechia	Střední Morava	1.219.394	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
denmark	Sjælland	827.499	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
denmark	Syddanmark	1.211.770	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
denmark	Nordjylland	585.499	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
germany	Niederbayern	1.212.119	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
germany	Oberfranken	1.059.358	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
germany	Mecklenburg-Vorpommern	1.612.362	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
germany	Detmold	2.057.996	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
germany	Arnsberg	3.597.297	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
germany	Chemnitz	1.465.612	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
germany	Leipzig	1.016.485	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
germany	Sachsen-Anhalt	2.245.470	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
germany	Thüringen	2.170.714	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
ireland	Border, Midland and Western (NUTS 2013)		ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
greece	Kentriki Makedonia	1.883.339	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
greece	Peloponnisos	581.026	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
greece	Kriti	631.812	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ

spain	Galicia	2.720.102	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
spain	Principado de Asturias	1.040.925	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
spain	Cantabria	582.504	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
spain	Comunidad Foral de Navarra	637.486	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
spain	La Rioja	312.810	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
spain	Aragón	1.318.571	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
spain	Castilla y León	2.454.454	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
spain	Castilla-la Mancha	2.048.900	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
spain	Extremadura	1.084.969	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
spain	Comunidad Valenciana	4.932.347	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
spain	Illes Balears	1.135.527	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
spain	Andalucía	8.403.774	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
spain	Región de Murcia	1.466.474	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
spain	Ciudad Autónoma de Ceuta (ES)	84.652	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
spain	Ciudad Autónoma de Melilla (ES)	84.764	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
spain	Canarias (ES)	2.135.209	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Valle d'Aosta/Vallée d'Aoste	127.329	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Liguria	1.571.053	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Provincia Autonoma di Bolzano/Bozen	520.891	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Provincia Autonoma di Trento	538.223	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Veneto	4.915.123	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Friuli-Venezia Giulia	1.221.218	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Emilia-Romagna	4.448.146	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Toscana	3.744.398	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Umbria	891.181	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Marche	1.543.752	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Sud	14.110.771	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Abruzzo	1.326.513	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Molise	312.027	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Campania	5.850.850	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Puglia	4.077.166	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Basilicata	573.694	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Calabria	1.970.521	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Isole	6.732.399	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Sicilia	5.074.261	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
italy	Sardegna	1.658.138	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
Hungary	Dunántúl	2.945.504	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
Hungary	Közép-Dunántúl	1.060.703	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ

netherlands	Észak-Magyarország	1.153.714	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
netherlands	Noord-Nederland	1.718.390	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
netherlands	Groningen	583.721	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
netherlands	Friesland (NL)	646.040	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
netherlands	Drenthe	488.629	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
netherlands	Oost-Nederland	3.583.699	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
netherlands	Gelderland	2.035.351	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
netherlands	Flevoland	404.068	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
netherlands	Zuid-Holland	3.622.303	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
netherlands	Zeeland	381.252	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
netherlands	Zuid-Nederland	3.615.009	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
netherlands	Noord-Brabant	2.498.749	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
netherlands	Limburg (NL)	1.116.260	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
austria	Kärnten	560.482	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
austria	Vorarlberg	384.147	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
poland	Łódzkie (NUTS 2013)	2.479.350	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
poland	Slaskie	4.520.567	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
poland	Region Wschodni (NUTS 2013)	6.602.864	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
poland	Podkarpackie (NUTS 2013)	2.083.496	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
poland	Swietokrzyskie (NUTS 2013)	1.241.895	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
poland	Podlaskie (NUTS 2013)	1.158.945	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
poland	Makroregion Północno-Zachodni	6.140.150	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
poland	Wielkopolskie	3.450.966	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
poland	Zachodniopomorskie	1.684.025	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
poland	Lubuskie	1.005.159	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
poland	Opolskie	952.557	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
poland	Warminsko-Mazurskie	1.414.734	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
portugal	Norte	3.603.778	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
portugal	Algarve	441.929	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
portugal	Alentejo	724.391	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
portugal	Região Autónoma dos Açores (PT)	245.766	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
portugal	Região Autónoma da Madeira (PT)	256.424	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
romania	Centru	2.341.749	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
romania	Sud-Est	2.469.801	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
romania	Sud - Muntenia	3.031.386	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
romania	Sud-Vest Oltenia	1.993.741	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
romania	Vest	1.802.040	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
finland	Länsi-Suomi	1.379.116	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ

finland	Etelä-Suomi	1.160.491	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
finland	Åland	28.983	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
sweden	Småland med öarna	834.276	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
sweden	Norra Sverige	1.723.131	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
sweden	Norra Mellansverige	838.747	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
sweden	Mellersta Norrland	371.273	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
sweden	Northumberland and Tyne and Wear	1.441.996	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	Greater Manchester	2.765.142	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	Lancashire	1.479.227	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	North Yorkshire	811.004	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	East Midlands (UK)	4.693.616	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	Derbyshire and Nottinghamshire	2.168.542	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	Leicestershire, Rutland and Northamptonshire	1.785.506	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	Lincolnshire	739.568	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	West Midlands (UK)	5.772.082	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	Herefordshire, Worcestershire and Warwickshire	1.324.254	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	Shropshire and Staffordshire	1.600.427	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	West Midlands	2.847.401	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	Kent	1.810.607	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	Dorset and Somerset	1.316.014	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	Devon	1.171.817	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	Scotland	5.376.607	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	Eastern Scotland (NUTS 2013)	2.071.557	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	South Western Scotland (NUTS 2013)	2.341.746	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
UK	Northern Ireland (UK)	1.858.540	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
belgium	Prov. Vlaams-Brabant	1.122.600	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
denmark	Hovedstaden	1.789.174	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
germany	Karlsruhe	2.761.977	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
greece	Attiki	3.781.274	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
spain	País Vasco	2.164.066	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
spain	Comunidad de Madrid	6.424.275	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
spain	Cataluña	7.408.290	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
italy	Piemonte	4.404.246	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
italy	Lombardia	10.008.349	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
italy	Lazio	5.888.472	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
Hungary	Közép-Magyarország	2.993.948	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ

netherlands	West-Nederland	8.062.022	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
netherlands	Utrecht	1.273.613	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
poland	Region Centralny (NUTS 2013)	7.802.617	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
poland	Mazowieckie (NUTS 2013)	5.323.267	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
portugal	Continente	9.839.140	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
portugal	Área Metropolitana de Lisboa	2.812.678	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
romania	Macroregiunea trei	5.319.924	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
romania	Bucuresti - Ilfov	2.288.538	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
slovenia	Zahodna Slovenija	971.995	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
finland	Manner-Suomi	5.458.325	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
UK	Cheshire	919.043	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
UK	South East (UK)	8.992.571	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
UK	Surrey, East and West Sussex	2.848.968	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
UK	Hampshire and Isle of Wight	1.961.234	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ
UK	North Eastern Scotland	494.758	ΦΘΙΝΟΥΣΕΣ

Ο παραπάνω πίνακας κάνει κατηγοριοποίηση των ευρωπαϊκών περιφερειών σύμφωνα με τα πληθυσμιακά τους χαρακτηριστικά και ως έτος άντλησης πληροφοριών ορίζεται το 2016. Η διάκριση αφορά το χαρακτηρισμό σε μικρές, μεσαίες και μεγάλου μεγέθους περιφέρειες.

Οι περιφέρειες με πληθυσμό έως 1.000.000 κατοίκους, χαρακτηρίζονται ως μικρές, όσες έχουν πληθυσμό από 1.000.000 έως 2.000.000 κατοίκους χαρακτηρίζονται ως μεσαίες και τέλος οι περιφέρειες με πληθυσμό από 2.000.000 κατοίκους και άνω χαρακτηρίζονται ως μεγάλες.

Ο χρωματισμός τους μας δείχνει με πράσινο τις μικρές, με σκούρο πράσινο τις μεσαίου μεγέθους περιφέρειες ενώ με πορτοκαλί έχουν χρωματιστεί οι μεγάλου μεγέθους περιφέρειες. Πέραν όμως της τριμερούς διάκρισης τους, υπάρχουν ορισμένα αξιοσημείωτα συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν από την συγκεκριμένη κατηγοριοποίηση.

Σε μια πρώτη αποτίμηση, παρατηρούμε ότι οι μικρές, σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση μας, Ευρωπαϊκές Περιφέρειες (με πληθυσμό έως 1.000.000 κατοίκους), αλλά και οι μεσαίου μεγέθους, ευρωπαϊκές περιφέρειες (με πληθυσμό από 1.000.000-2.000.000 κατοίκους), διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις

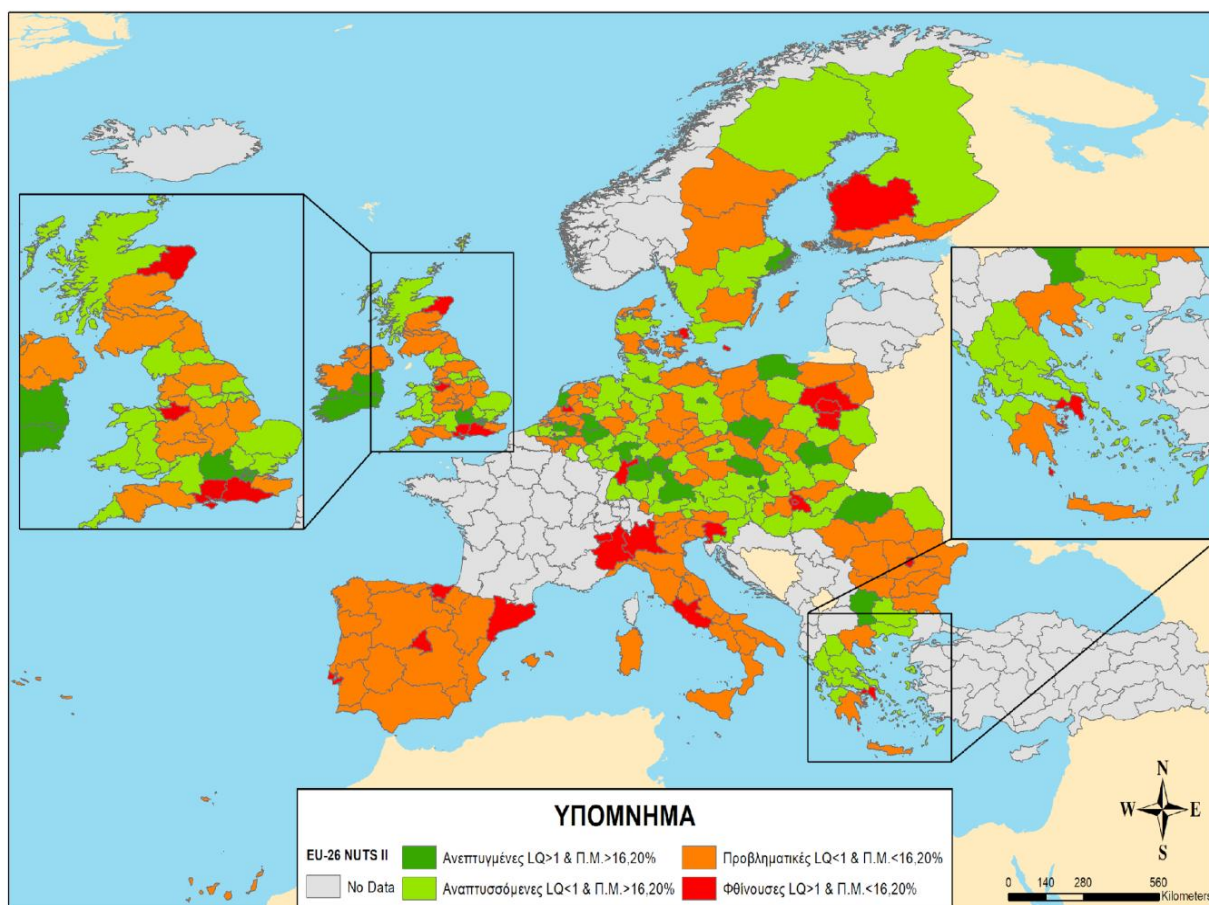
αναπτυσσόμενες περιφέρειες. Συγκεκριμένα, βλέπουμε πως χώρες όπως το Βέλγιο, Βουλγαρία, Τσεχία, Δανία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ουγγαρία, η Ολλανδία, η Αυστρία, Σλοβενία, η Σουηδία καθώς και το Ηνωμένο Βασίλειο συμβάλλουν με σημαντικό και τρόπο στην οικονομία της χώρας τους ακόμα και από τις πιο μικρές πληθυσμιακά περιφέρειες τους οι οποίες τείνουν να έχουν χαρακτηριστικά έντονου ρυθμού ανάπτυξης.

Από την άλλη πλευρά, στις ανεπτυγμένες χώρες παρατηρούμε πως τα δεδομένα είναι αρκετά διαφορετικά. Οι μεγάλες, σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση μας, Ευρωπαϊκές Περιφέρειες (με πληθυσμό από 2.000.000 κατοίκους και άνω) αποτελούν την κύρια «παραγωγική δύναμη» των χωρών στις οποίες ανήκουν. Σύμφωνα με τον πίνακα, σε αυτές ανήκουν χώρες όπως η Γερμανία, η Βουλγαρία, η Ιρλανδία, η Ολλανδία, η Αυστρία, η Πολωνία, η Ρουμανία η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Από αυτό, εύκολα συμπεραίνει κανείς ότι πρόκειται για περιφέρειες που αποτελούν είτε μητροπολιτικά κέντρα είτε πρωτεύουσες χωρών, έχουν υψηλό βαθμό ανάπτυξης και υψηλό ποσοστό απασχόλησης και υπάρχει ικανοποιητική ποιότητα ζωής των πολιτών που τις συνθέτουν.

Όσον αφορά τις προβληματικές χώρες, παρατηρούμε ότι σε αυτές συγκεντρώνονται Περιφέρειες και από τις τρεις κατηγορίες (μικρές-μεσαίες-μεγάλες) με μεγαλύτερη ένταση στις μεσαίες και μικρές. Συγκεκριμένα το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Τσεχία, η Δανία η Γερμανία, η Ελλάδα Ολλανδία, η Πολωνία, η Αγγλία, η Ισπανία, η Ιταλία η Πορτογαλία, η Ουγγαρία, η Αυστρία, η Ρουμανία, η Φινλανδία, η Σουηδία και τέλος το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελούν παραδείγματα χωρών με προβληματικές περιφέρειες γεγονός που υποδηλώνει ότι σε μεγάλα αστικά κέντρα, και μητροπόλεις υπάρχει μείωση της απασχόλησης.

Τέλος, τις φθίνουσες χώρες συνθέτουν κατά κύριο λόγο οι μεγάλες ευρωπαϊκές περιφέρειες (με πληθυσμό πάνω από 2.000.000 κατοίκους). Πιο συγκεκριμένα βλέπουμε χώρες όπως η Γερμανία, η Πολωνία, η Φινλανδία, η Ρουμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία και η Πορτογαλία να συγκαταλέγονται στις «φθίνουσες περιφέρειες» γεγονός που υποδηλώνει ότι κάποια στιγμή στο παρελθόν υπήρξαν περιφέρειες με ανάπτυξη και πλέον έχουν υποστεί μείωση του ρυθμού ανάπτυξης τους γιατί η κλαδική διάρθρωση της οικονομίας τους δεν ανταποκρίνεται στις μεταβολές της ζήτησης. Τέλος, ακόμα περισσότερο ενδιαφέρον μας δείχνει το γεγονός ότι οι περιφέρειες αυτές σε αρκετές χώρες αποτελούν τις πρωτεύουσες τους.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ LQ ΣΕ NUTS II ΕΥ-26



Στο συγκεκριμένο τμήμα της έρευνας παρουσιάζεται η κατηγοριοποίηση του συντελεστή συμμετοχής LQ καθώς και του ΠΑΕΠ για κάθε μια από τις ευρωπαϊκές περιφέρειες, τόσο για κάθε έναν από τους κλάδους πολιτισμού και δημιουργικότητας ξεχωριστά, όσο και για το σύνολο της δημιουργικής οικονομίας για κάθε μία από τις Περιφέρειες του δείγματος. Για να γίνει καλύτερα αντιληπτό δημιουργήθηκε ανάλογος χάρτης με το σύστημα G.I.S. , ο οποίος απεικονίζει την κατηγοριοποίηση του συντελεστή συμμετοχής σε επίπεδο Ευρωπαϊκών Περιφερειών.

Σκοπός του συγκεκριμένου χάρτη είναι η απεικόνιση και η ταξινόμηση των Περιφερειών με βάση το αναπτυξιακό τους κριτήριο το οποίο θα μας οδηγήσει σε βασικά συμπεράσματα τα οποία βασίζονται στα ερευνητικά ερωτήματα που έχουμε θέσει σε προηγούμενο κεφάλαιο. Προκειμένου να πραγματοποιηθεί η ταξινόμηση αυτή, χρησιμοποιήθηκε ο Συντελεστής Συμμετοχής (LQ) για κάθε μία από τις Ευρωπαϊκές Περιφέρειες των 27 Ευρωπαϊκών χωρών καθώς και η ποσοστιαία μεταβολή της απασχόλησης στη Δημιουργική Οικονομία και συγκεκριμένα στις Δημιουργικές και Πολιτιστικές Βιομηχανίες. Ακόμα, η ταξινόμηση αυτή, έγινε σύμφωνα με την το αναπτυξιακό κριτήριο των Περιφερειών σε αναπτυσσόμενες, ανεπτυγμένες, προβληματικές και φθίνουσες.

Οι αναπτυσσόμενες χώρες, αποτελούν μια μεγάλη και εξαιρετικά διαφοροποιημένη ομάδα. Πρόκειται για χώρες που παρουσιάζουν διαφορετικές ιδιαιτερότητες και ανάγκες η καθεμία. Ουσιαστικά πρόκειται για περιφέρειες που έχουν συνεχώς βελτιούμενο επίπεδο κοινωνικοοικονομικής. Προκειμένου να επιτευχθεί η οικονομική ανάπτυξη ενεργοποιούνται διάφορες ενέργειες όπως η εκμετάλλευση των φυσικών τους πόρων, και η προσέλκυση νέων βιομηχανιών, γίνεται αξιοποίηση του ερευνητικού δυναμικού και προωθούνται καινοτομικές δραστηριότητες. Τα τελευταία χρόνια, παρατηρούμε ότι γίνεται μια προσπάθεια τόνωσης και ενίσχυσης των αναπτυσσόμενων χωρών με διάφορους τρόπους και τα αποτελέσματα δείχνουν πως αυτό έχει επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό. Έτσι λοιπόν, την τελευταία δεκαετία παρατηρείται μία σταδιακή αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης, η ίδρυση αρκετών νέων βιομηχανιών καθώς και η παραγωγή προϊόντων υψηλής τεχνολογίας γεγονός που αποδεικνύει ότι η απασχόληση στους κλάδους της Δημιουργικής Οικονομίας και συγκεκριμένα στις Δημιουργικές και Πολιτιστικές Βιομηχανίες παρουσιάζει σημαντική πρόοδο και έντονη δραστηριότητα στις 27 Ευρωπαϊκές χώρες τις οποίες αναλύσαμε.

Στην μελέτη περίπτωσης μας όπου είναι οι μικρές, μεσαίες και μεγάλες περιφέρειες των Ευρωπαϊκών χωρών, σύμφωνα με τα δεδομένα που χρησιμοποιούμε για την απασχόληση στους κλάδους των Δημιουργικών και Πολιτιστικών βιομηχανιών για τα έτη 2008 και 2016, ως αναπτυσσόμενες χαρακτηρίζονται οι περιφέρειες των οποίων ο Συντελεστής Συμμετοχής είναι μικρότερος από 1 και η Ποσοστιαία Μεταβολή μεγαλύτερη από 16,2 ($LQ < 1$ & Π.Μ.

>16,2). Κοιτώντας τον χάρτη μας, με μια πρώτη ματιά, παρατηρούμε αρχικά ότι στις αναπτυσσόμενες περιφέρειες κατατάσσονται κατά κύριο λόγο χώρες της Κεντρικής Ευρώπης όπως: η **Γερμανία** με τις περιφέρειες Freiburg, Tübingen, Oberpfalz, Unterfranken, Schwaben, Gießen, Kassel, Brandenburg, Niedersachsen, Hannover, Braunschweig, Lüneburg, Weser-Ems, Nordrhein-Westfalen, Münster, Rheinland-Pfalz, Schleswig-Holstein, Trier, Saarland, Rheinhessen-Pfalz, Sachsen, Dresden και Koblenz οι οποίες είναι μεσαίου και μεγάλου μεγέθους περιφέρειες(μόνο Trier και Saarland είναι μικρού μεγέθους περιφέρειες), η **Αυστρία** με τις περιφέρειες Niederösterreich, Südosterreich, Steiermark, Westösterreich, Tirol, Salzburg, Oberösterreich οι οποίες είναι μικρού και μεσαίου μεγέθους περιφέρειες, η **Ουγγαρία** με τις Alföld és Észak, Észak-Alföld, Dél-Alföld, Nyugat-Dunántúl, Dél-Dunántúl, η **Σλοβακία** με τις μεσαίου μεγέθους περιφέρειες Západné Slovensko Stredné Slovensko και Východné Slovensko, η Σλοβενία με την μεσαίου μεγέθους περιφέρεια Vzhodna Slovenija και τέλος η **Τσεχία** με τις μεσαίου μεγέθους περιφέρειες Strední Čechy και Moravskoslezsko και τέλος η **Πολωνία** με τις μεγάλου μεγέθους περιφέρειες Kujawsko-Pomorskie και Lubelskie. Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί ότι οι περιφέρειες Łódzkie, Swietokrzyskie, Lubelskie, Podlaskie, Podkarpackie αν και ανήκουν στις αναπτυσσόμενες, δε μπορούν να χαρακτηριστούν σε μικρές-μεσαίου ή μεγάλου μεγέθους διότι τα πληθυσμιακά τους στοιχεία είναι μη διαθέσιμα.

Ακόμα, στον χάρτη μας βλέπουμε ότι υπάρχουν χώρες και από τη λεγόμενη «Βόρεια Ευρώπη» και συγκεκριμένα, το **Ηνωμένο Βασίλειο** με τις ακόλουθες περιφέρειες: Tees Valley and Durham, Cumbria, Yorkshire and The Humber, Merseyside, East Yorkshire and Northern Lincolnshire, South Yorkshire, Highlands and Islands, West Yorkshire, East Anglia, Essex, South West (UK), Cornwall and Isles of Scilly, Wales, West Wales and The Valleys, East Wales και East of England. Ανάμεσα σε αυτές υπάρχουν περιφέρειες και από τις τρεις διακρίσεις (μικρού-μεσαίου και μεγάλου μεγέθους περιφέρειες). Ακολουθεί η **Σουηδία** με τις εξής περιφέρειες: Östra Mellansverige, Sydsverige, Övre Norrland, Västsverige(μεσαίου μεγέθους περιφέρειες) και Södra Sverige(μεγάλου μεγέθους περιφέρεια), η **Φινλανδία** με την μεσαίου μεγέθους περιφέρεια Pohjois- ja Itä-Suomi, η **Δανία** με την μεσαίου μεγέθους περιφέρεια Midtjylland

Η **Ολλανδία** η οποία ανήκει στη Δυτική Ευρώπη συγκαταλέγεται στις αναπτυσσόμενες χώρες με τις μεσαίου μεγέθους περιφέρειες Overijssel και Burgenland.

Τέλος βλέπουμε ότι στις αναπτυσσόμενες χώρες υπάρχουν περιφέρειες και από τον λεγόμενο «Ευρωπαϊκό Νότο» και συγκεκριμένα η **Ελλάδα** με τις μικρού μεγέθους περιφέρειες της όπως Ανατολική Μακεδονία, Νότιο Αιγαίο, Θεσσαλία, Ήπειρος, Ιόνια νησιά, Δυτική Ελλάδα, Στερεά Ελλάδα, Βόρειο Αιγαίο και Δυτική Μακεδονία, η **Ιταλία** με την μεγάλου μεγέθους περιφέρεια Nord-Est.

Η επόμενη κατηγορία με βάση το αναπτυξιακό κριτήριο είναι αυτή των ανεπτυγμένων περιφερειών. Ως ανεπτυγμένες, χαρακτηρίζονται οι περιφέρειες οι οποίες έχουν υψηλό μέσο επίπεδο κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και υψηλό βαθμό αστικοποίησης. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι περιφέρειες αυτές έχουν υψηλό βαθμό ανάπτυξης, και αντιστοίχως υψηλό ποσοστό απασχόλησης και κατά

κεφαλήν εισόδημα καθώς επίσης και κατάλληλη κοινωνική και τεχνική υποδομή. Σύμφωνα με την μελέτη μας ως ανεπτυγμένες χαρακτηρίζονται οι περιφέρειες των οποίων ο Συντελεστής Συμμετοχής είναι μεγαλύτερος από 1 και η Ποσοστιαία Μεταβολή είναι μεγαλύτερη από 16,2 ($LQ > 1$ & $P.M > 16,2$). Στον χάρτη μας παρατηρούμε ότι σε αυτές συγκαταλέγονται χώρες της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης. Πιο συγκεκριμένα, στην Κεντρική Ευρώπη βρίσκονται οι περιφέρειες των ακόλουθων χωρών: η **Πολωνία** με τις μεγάλου μεγέθους περιφέρειες Malopolskie, Pomorskie, Makroregion Poludniowo-Zachodni, Dolnoslaskie, το **Βέλγιο**, με την μικρού μεγέθους περιφέρεια Prov. Antwerpen, η **Τσεχία** με τις μεσαίου μεγέθους περιφέρειες Praha και Jihonýchod, η **Γερμανία** με τις περιφέρειες Hessen, Köln, Düsseldorf και Darmstadt, η **Αυστρία** με τις περιφέρειες Ostösterreich (μεγάλου μεγέθους), Wien (μεσαίου μεγέθους) και η **Σλοβακία** με την μικρού μεγέθους περιφέρεια Bratislavský kraj. Στην Νοτιοανατολική-Κεντρική Ευρώπη βλέπουμε χώρες όπως η **Ρουμανία** μεγάλου μεγέθους περιφέρεια Nord-Vest, ενώ στη Δυτική Ευρώπη έχουμε την **Ολλανδία** με την μεγάλου μεγέθους περιφέρεια Noord-Holland.

Επίσης στην Βόρεια Ευρώπη, κατατάσσονται οι περιφέρειες των ακόλουθων χωρών: η **Ιρλανδία** με την περιφέρεια Southern and Eastern την οποία όμως δε μπορούμε να χαρακτηρίσουμε ως προς τα πληθυσμιακά της χαρακτηριστικά λόγω έλλειψης στοιχείων, το **Ηνωμένο Βασίλειο** με τις μικρού μεγέθους περιφέρειες Bedfordshire and Hertfordshire και τις μεγάλου μεγέθους περιφέρειες, London, Berkshire, Buckinghamshire and Oxfordshire, Gloucestershire, και Wiltshire and Bristol/Bath area. Τέλος, από τις σκανδιναβικές χώρες, παρατηρούμε ότι η **Σουηδία** συγκαταλέγεται στις ανεπτυγμένες με τις μεγάλου μεγέθους περιφέρειες Stockholm και Östra Sverige.

Προχωρώντας, φτάνουμε στις προβληματικές περιφέρειες όπου ως τέτοιες χαρακτηρίζονται οι περιφέρειες εκείνες όπου ο Συντελεστής Συμμετοχής είναι μικρότερος του 1 και η Ποσοστιαία Μεταβολή μικρότερη του 16,2. Πιο συγκεκριμένα, στην Κεντρική Ευρώπη, ως προβληματικές χαρακτηρίζονται οι εξής περιφέρειες: το **Βέλγιο** με τις μεσαίου μεγέθους περιφέρειες Prov. Hainaut και Prov. Liège και την μικρού μεγέθους περιφέρεια Prov. Namur, την **Τσεχία** με τις μεσαίου μεγέθους περιφέρειες Jihozápad, Strední Morava, Severonýchod και Severozápad, τη **Γερμανία** με τις μεσαίου μεγέθους περιφέρειες Leipzig, Oberfranken, Mecklenburg-Vorpommern, Chemnitz, Niederbayern, και τις μεγάλου μεγέθους περιφέρειες Thüringen, Arnsberg, Sachsen-Anhalt, Detmold, την **Πολωνία** με την μικρού μεγέθους περιφέρεια Opolskie, τις μεσαίου μεγέθους περιφέρειες Podlaskie, Lubuskie, Zachodniopomorskie, Warminsko-Mazurskie, Swietokrzyskie και τις μεγάλου μεγέθους περιφέρειες Łódzkie, Slaskie, Wielkopolskie, Podkarpackie, Region Wschodni. Ακολουθεί η **Αυστρία** με τις μικρού μεγέθους περιφέρειες

Vorarlberg, Kärnten και τέλος η **Ουγγαρία** με την μικρού μεγέθους περιφέρεια Közép-Dunántúl και τη μεγάλου μεγέθους περιφέρεια Dunántúl.

Όσον αφορά τις χώρες της «Βόρειας Ευρώπης» σε αυτές συμπεριλαμβάνονται οι εξής χώρες: το **Ηνωμένο Βασίλειο** με τις μικρού μεγέθους περιφέρειες North Yorkshire και Lincolnshire, τις μεσαίου μεγέθους περιφέρειες Lancashire, Leicestershire, Rutland and Northamptonshire, Northern Ireland, Shropshire and Staffordshire, Kent, Dorset and Somerset, Devon, Herefordshire, Worcestershire and Warwickshire και τις μεγάλου μεγέθους περιφέρειες Greater Manchester, East Midlands, Derbyshire and Nottinghamshire, West Midlands, South Western Scotland, Scotland, Eastern Scotland, West Midlands, η **Ιρλανδία** με την περιφέρεια Border, Midland and Western για την οποία ωστόσο δεν έχουμε πληθυσμιακά χαρακτηριστικά προκειμένου να την χαρακτηρίσουμε με τα κριτήρια μας. Η **Φιλανδία** με την μικρού μεγέθους περιφέρεια Åland και τις μεσαίου μεγέθους περιφέρειες Länsi-Suomi, Etelä-Suomi. Η **Σουηδία** με τις μικρού μεγέθους περιφέρειες Småland med öarna, Norra Mellansverige, Mellersta Norrland και τη μεσαίου μεγέθους περιφέρεια Norra Sverige, η **Δανία** με τις μικρού μεγέθους περιφέρειες Sjælland και Nordjylland και τη μεσαίου μεγέθους περιφέρεια Syddanmark.

Από τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης βλέπουμε τη **Ρουμανία** με τις μεσαίου μεγέθους περιφέρειες Vest, Sud-Vest Oltenia και τις μεγάλου μεγέθους περιφέρειες Centru, Sud-Est, Sud – Muntenia και την **Βουλγαρία** με την μικρού μεγέθους περιφέρειες Severoiztochen, Severen tsentralen, Severozapaden, την μεσαίου μεγέθους περιφέρεια Yugoiztochen και την μεγάλου μεγέθους περιφέρεια Severna i yugoiztochna Bulgaria.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον, παρουσιάζουν οι χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου. Συγκεκριμένα, στις προβληματικές περιφέρειες όσον αφορά τη χώρα μας, σε αυτές συγκαταλέγονται η μικρού μεγέθους περιφέρεια της Κρήτη και της Πελοπόννησο και η μεγάλου μεγέθους περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας. Ακολουθεί η **Ισπανία** με τις μικρού μεγέθους περιφέρειες Cantabria, Ciudad Autónoma de Melilla, Ciudad Autónoma de Ceuta, Comunidad Foral de Navarra, τις μεσαίου μεγέθους Principado de Asturias, Región de Murcia, Aragón, Extremadura, Illes Balears και La Rioja και τις μεγάλου μεγέθους περιφέρειες Canarias (ES), Castilla-la Mancha, Comunidad Valenciana, Andalucía, Castilla y León. Προχωρούμε στην **Ιταλία** όπου ως προβληματικές χαρακτηρίζονται οι ακόλουθες περιφέρειες: οι μικρού μεγέθους Valle d'Aosta/Vallée d'Aoste, Provincia Autonoma di Bolzano/Bozen, Basilicata, Umbria, Molise, Provincia Autonoma di Trento, ακολουθούν οι μεσαίου μεγέθους περιφέρειες Liguria, Abruzzo, Marche, Friuli-Venezia Giulia, Calabria και Sardegna. Τέλος, έχουμε και τις μεγάλου μεγέθους περιφέρειες Veneto, Emilia-Romagna, Toscana, Sud, Campania, Puglia, Isole και Sicilia. Τέλος, η **Πορτογαλία** με τις ακόλουθες μικρού μεγέθους περιφέρειες Alentejo, Região Autónoma dos Açores και Região Autónoma da Madeira.

Στην τελευταία θέση της κατηγοριοποίησης των περιφερειών με βάση το αναπτυξιακό τους κριτήριο έχουμε τις φθίνουσες περιφέρειες. Ως φθίνουσες χαρακτηρίζονται οι περιφέρειες οι οποίες έχουν χαμηλό επίπεδο κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και γενικότερα πολλά προβλήματα στην ανάπτυξη τους. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα δεδομένα που χρησιμοποιήσαμε, ως φθίνουσες χαρακτηρίζονται οι περιφέρειες εκείνες όπου ο Συντελεστής Συμμετοχής είναι μεγαλύτερος του 1 και η Ποσοστιαία Μεταβολή μικρότερη του 16,2. Παρατηρώντας κανείς τον χάρτη 1 μπορεί εύκολα να διαπιστώσει ότι στις φθίνουσες περιφέρειες συγκαταλέγονται χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου. Πιο συγκεκριμένα, από την **Ισπανία** έχουμε τις μεγάλους περιφέρειες País Vasco, Comunidad de Madrid και Cataluña. Από την **Ιταλία** βλέπουμε τις μεγάλους μεγέθους περιφέρειες Piemonte, Lazio και Lombardia. Στη χώρα μας βλέπουμε ότι ως φθίνουσα περιφέρεια χαρακτηρίζεται η περιφέρεια Αττικής. Στην Κεντρική Ευρώπη έχουμε την μεσαίου μεγέθους περιφέρεια του **Βελγίου** Provn. Vlaams-Brabant, την μεγάλους μεγέθους περιφέρεια της **Γερμανίας** Karlsruhe, την μεγάλους μεγέθους περιφέρεια της **Ουγγαρίας** Közép-Magyarország, τις μεγάλους μεγέθους περιφέρειες της **Πολωνίας** Region Centralny και Mazowieckie.

Όσον αφορά τις χώρες της Βόρειας Ευρώπης με φθίνουσες περιφέρειες αυτές είναι: η **Δανία** με την μεσαίου μεγέθους περιφέρεια Hovedstaden, το **Ηνωμένο Βασίλειο** με τις μικρού μεγέθους περιφέρειες North Eastern Scotland και Cheshire, την μεσαίου μεγέθους περιφέρεια Hampshire and Isle of Wight, και τις μεγάλους μεγέθους περιφέρειες Surrey, East and West Sussex και South East (UK) και η **Φινλανδία** με την μεγάλους μεγέθους περιφέρεια της, Manner-Suomi η οποία από τον χρωματισμό της στο χάρτη 1 μπορούμε να αντιληφθούμε το μεγάλο μέγεθος που καταλαμβάνει στο σύνολο της χώρας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα διπλωματική εργασία στα πρώτα κεφάλαια επιχείρησε να κάνει μια βιβλιογραφική προσέγγιση και παρουσίαση των βασικότερων εννοιών που αφορούν τις Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες, ενώ παράλληλα δόθηκαν απόψεις και ορισμοί σε ζητήματα που αφορούν τον χώρο και τη γεωγραφία, την περιφερειακή ανάλυση και πολιτική καθώς και την πολιτιστική πολιτική και πολιτισμό. Ακόμη, παρουσιάστηκε η έννοια της δημιουργικότητας σε συνάρτηση με τις Δημιουργικές και Πολιτιστικές Βιομηχανίες ενώ έγινε εκτενής αναφορά και ανάλυση στις προεκτάσεις τους όπως η Δημιουργική Τάξη και Οικονομία, η Δημιουργική πόλη καθώς και οι Οικονομίες Συγκέντρωσης οι οποίες αναπτύσσονται ανάμεσα στις Δημιουργικές βιομηχανίες και κατ' επέκταση στους Δημιουργικούς κλάδους. Επιπροσθέτως, δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στις περιφερειακές ανισότητες καθώς και τον τρόπο μέτρησής τους, αλλά και στις συγκεντρώσεις και στις ανισότητες στη Δημιουργική Οικονομία. Από την μελέτη των ανωτέρω ζητημάτων, διαπιστώθηκε ότι οι Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις περιφέρειες στις οποίες αυτές δραστηριοποιούνται, καθώς μέσα από την αξιοποίηση της τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας διαμορφώνουν νέα δεδομένα για το μέλλον και την οικονομία των ευρωπαϊκών χωρών στις οποίες ανήκουν.

Στη συνέχεια των κεφαλαίων της διπλωματικής εργασίας παρουσιάστηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία απασχόλησαν τη συγκεκριμένη διατριβή και προκειμένου να καταλήξουμε σε ασφαλή συμπεράσματα η ανάλυση μας βασίστηκε στην κατηγοριοποίηση των περιφερειών ανάλογα με το πληθυσμιακό τους κριτήριο, όπου προκειμένου να έχουμε ασφαλή αποτελέσματα αντλήθηκαν στοιχεία από την επίσημη σελίδα της Eurostat τα οποία αφορούσαν συγκεκριμένους κλάδους της Δημιουργικής Οικονομίας, ενώ για την χαρτογραφική απεικόνιση των κλάδων αυτών σύμφωνα με το αναπτυξιακό τους κριτήριο, χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα G.I.S (Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών). Παρατηρώντας λοιπόν τα αποτελέσματα που προέκυψαν τόσο από τον πίνακα όσο και από τον χάρτη, οδηγηθήκαμε στα παρακάτω αποτελέσματα.

Η κατηγοριοποίηση των περιφερειών σε αναπτυσσόμενες, ανεπτυγμένες, προβληματικές και φθίνουσες έγινε σύμφωνα με το πληθυσμιακό κριτήριο τους και δημιούργησε τρεις (3) κατηγορίες στις οποίες οι περιφέρειες με έως και 1.000.000 κατοίκους θεωρούνται μικρές, οι περιφέρειες από 2.000.000 έως 3.000.000 κατοίκους θεωρούνται μεσαίες, ενώ εκείνες με πληθυσμό από 3.000.000 και πάνω θεωρούνται μεγάλες.

Οι μικρές και μεσαίου μεγέθους περιφέρειες βρίσκονται σε μεγαλύτερο βαθμό στις προβληματικές περιφέρειες και πιο συγκεκριμένα, από τις 128 προβληματικές, σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση μας, περιφέρειες οι 36 είναι

μικρού και οι 49 μεσαίου μεγέθους και παρατηρώντας το γεωγραφικό τους χαρακτηριστικό, αυτές βρίσκονται κατά κύριο λόγο σε χώρες της Μεσογείου και της Κεντρικής Ευρώπης καθώς επίσης και σε χώρες της Σκανδιναβίας και του Ηνωμένου Βασιλείου. Είναι λοιπόν προφανές ότι στις συγκεκριμένες περιφέρειες δεν υπάρχουν έντονοι ρυθμοί ανάπτυξης κυρίως στους κλάδους Πολιτιστικών και Δημιουργικών Βιομηχανιών.

Από την άλλη πλευρά, οι μεγάλοι μεγέθους περιφέρειες αν και συμπεριλαμβάνονται και στις τέσσερις (4) διακρίσεις των περιφερειών, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν στην κατηγορία των φθινουσών περιφερειών καθώς από τις 26, οι 24 είναι μεγάλου μεγέθους και μόνο οι δύο είναι μικρού και αφορούν περισσότερο περιφέρειες χωρών του «ευρωπαϊκού νότου» στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και πρωτεύουσες χωρών.

Σε μία πρώτη αποτίμηση, αντιλαμβανόμαστε ότι τόσο οι μικρές, όσοι και οι μεσαίου μεγέθους περιφέρειες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην απασχόληση στην Δημιουργική Οικονομία και δει στις Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες. Παρόλα αυτά, το κυριότερο συμπέρασμα που εξάγουμε από τη συγκεκριμένη ανάλυση είναι ότι τα έτη 2008 και 2016 οι περιφερειακές ανισότητες αυξήθηκαν στις Ευρωπαϊκές Περιφέρειες, πολλές και «μεγάλες» περιφέρειες επηρεάστηκαν ως προς την απασχόληση τους κλάδους της Δημιουργικής Οικονομίας, ενώ οι μικρού και μεσαίου μεγέθους περιφέρειες κυρίως στη Βόρεια και Νότια Ευρώπη φαίνεται να παρουσίασαν σημαντική μείωση στην οικονομική τους ανάπτυξη και συνεπώς μειώθηκε η απασχόληση σε αυτές.

Έχοντας αναλύσει τις περιφέρειες των ευρωπαϊκών χωρών τις οποίες μελετάμε, παρατηρεί κανείς ότι η συμμετοχή στους κλάδους Δημιουργικής και Πολιτιστικής Βιομηχανίας είναι έντονη και μάλιστα παρατηρούμε ότι στις περισσότερες περιπτώσεις έχουμε περιφέρειες στις οποίες εμπεριέχονται οι πρωτεύουσες των ευρωπαϊκών χωρών, γεγονός που σημαίνει ότι αυτές συμβάλλουν με σημαντικό βαθμό στους κλάδους της Δημιουργικής απασχόλησης.

Ακόμη, οι περισσότερες από αυτές είναι μεγάλου μεγέθους περιφέρειες γεγονός που δηλώνει ότι πρόκειται για περιφέρειες με πραγματικούς ρυθμούς ανάπτυξης, έντονη βιομηχανική δραστηριότητα και καινοτόμες μεθόδους τεχνολογίας. Επίσης, τόσο οι αναπτυσσόμενες όσο και οι ανεπτυγμένες περιφέρειες δεν παρουσιάζουν κάποιο ιδιαίτερο πρόβλημα ως προς τον ρυθμό ανάπτυξης και απασχόλησης στη Δημιουργική Οικονομία και συνεπώς στους κλάδους των Δημιουργικών και Πολιτιστικών Βιομηχανιών. Από τα ανωτέρω, αντιλαμβάνεται κανείς ότι κατά κύριο λόγο οι χώρες της Κεντρικής Ευρώπης με τις περιφέρειες τους παρουσιάζουν ένα συνεχώς βελτιούμενο επίπεδο κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και η συμμετοχή στους κλάδους της Δημιουργικής και Πολιτιστικής

Βιομηχανίας για τα έτη 2008 και 2016 δεν φαίνεται να επηρεάστηκε σημαντικά από τη οικονομική κρίση.

Από την άλλη πλευρά, δεν ισχύει το ίδιο για τις δύο άλλες περιφερειακές διακρίσεις, δηλαδή τις προβληματικές και τις φθίνουσες περιφέρειες. Κύριος, και ίσως μοναδικός, παράγοντας που τις επηρέασε είναι η οικονομική κρίση η οποία έπληξε ως επί το πλείστον τις χώρες του Νότου βυθίζοντας σε βαθιά ύφεση τις περιφέρειες των χωρών. Οι περιφέρειες του ευρωπαϊκού νότου εμφανίζουν, σύμφωνα με την μελέτη μας, τα χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης στους κλάδους της Δημιουργικής Οικονομίας και ο Συντελεστής Συμμετοχής τους παρουσίασε αρνητική ποσοστιαία μεταβολή. Αυτό διαφαίνεται και από το γεγονός ότι από τις 287 περιφέρειες με τις οποίες ασχοληθήκαμε, οι 130 ανήκουν στην κατηγορία των προβληματικών περιφερειών. Από αυτό το γεγονός αντιλαμβάνεται κανείς ότι υπάρχει μια ανισότητα μεταξύ των χωρών της Ευρώπης η οποία μεταφέρεται και στις περιφέρειες, δημιουργώντας έτσι τις λεγόμενες περιφερειακές ανισότητες στην Ευρώπη οι οποίες οφείλονται σε μεγαλύτερο βαθμό σε ανισότητες στο εσωτερικό των χωρών και σε μικρότερο βαθμό σε ανισότητες μεταξύ των χωρών.

Έπειτα από την ανωτέρω παράθεση των συμπερασμάτων που εξήχθησαν από την μελέτη και συγγραφή της παρούσας διπλωματικής, καθίσταται σαφής ο δυϊσμός ο οποίος κυριαρχεί στην Ευρώπη και τις περιφέρειες των χωρών και σίγουρα θα χρειαστεί περαιτέρω έρευνα προκειμένου να μελετήσουμε την πορεία των περιφερειών μέχρι και σήμερα, ποιες από αυτές κατάφεραν να ξεπεράσουν το εμπόδιο της οικονομικής κρίσης και ποιες από αυτές βρίσκονται ακόμα αντιμέτωπες με αυτή, ύστερα από τέσσερα χρόνια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- DCMS, (1998), Creative industries mapping document, Department of Culture, Media and Sport, Λονδίνο
- European Commission (2011), Creative Europe – A New Framework Programme for the Cultural and Creative Sectors (2004-2020). Communication from the Commission to the European Parliament.
- Florida R. L (2002b), The Rise of the Creative Class: And How it's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life, Perseus Book Group, Νέα Υόρκη
- Florida, R. L. (2003), " Cities and the Creative Class", City and Community 2:1 March 2003, American Sociological Association, Νέα Υόρκη
- Florida, R. L. (2005), Cities and the Creative Class, Routledge, Νέα Υόρκη
- Graham N. (2000), Afterword : The cultural commodity and cultural policy. The UK Cultural Sector, Policy Studies Institute, Λονδίνο
- Harvey, D.(1982) The Limits to Capital, Basil Blackwell, Οξφόρδη
- Landry , C., Bianchini, F., (1995), The Creative City, Demos, Λονδίνο
- Lazzeretti, L. (2012), Reasons for Clustering of Creative Industries in Italy and Spain, European Planning Studies.
- Miede, B (1989), The capitalization of Cultural Production, International General, Νέα Υόρκη
- Power, D. (2002), Cultural Industries in Sweden: An Assessment Journal of their Place in Swedish economy, Economic Geography.
- Scott, A. J. (2000), the Cultural Economy of Cities: Essays on the Geography of Image-producing Industries, Sage Publications Ltd
- Scott, A. J (2009), Social Economy of the Metropolis: Cognitive- Cultural Capitalism and the Global Resurgence of Cities, Oxford University Press, Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
- Throsby, D. (2008), The concentric circles model of the cultural industries, Cultural Trends
- UNESCO. (2009), UNESCO framework for Cultural Statistics, UNESCO, Καναδάς
- Αυδίκος, Β. (2014), Οι πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες στην Ελλάδα
- Παπαδασκαλόπουλος, Αθ.(2000), Μέθοδοι Περιφερειακής Ανάλυσης, Παπαζήσης, Αθήνα
- Παπαδασκαλόπουλος , Αθ. , Χριστοφάκης, Μ. (2009), Περιφερειακός Προγραμματισμός. Β' έκδοση, Παπαζήσης, Αθήνα
- Πετράκος, Γ., Ψυχάρης Γ. (2004), Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα, Κριτική Αθήνα.

- www.europa.eu
- www.lib.teiher.gr
- www.espa.gr